ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКI

№75 (21.483)●2009 гъэм мэлыжьыхьым (апрелым) и 22, бэрэжьей● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и УнафэщIым и къуэдзэм теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 81 статьям и «б» пунктым ипкъ иткIэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и УнафэщIым и къуэдзэу гъэувыIын **Янаев Казим Хьажы-Мурат и къуэр**, абы иIыгъ къулыкъур щхьэщыхауэ.

2. МыУказым кьаруегъэт Iэ щыщIэздза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2009 гъэм мэлыжьыхьым и 21-м
№61-УП

● ЗэпыщIэныгъэхэр

Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

Иорданием Урысейм и щIынальэхэм Iуэху щецIэ

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсенрэ Иорданием и полномочиз Iыкъуэу Урысейм щыIэ, фармацевтикэ Iуэхущ1ап1э Налшык къызэрыщызэIуахым къыхэкIыу республикэм и къалащхьэм къэкIуа Сэрайрехь Хьэсэн Мамдуэ Алийрэ тепсэлыхьхьаи Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Хьэшимит Пащтыхьыгъуэмрэ зэдзэлэжьэныжьмкIэ щыIэ Iэмалхэм.

КъАНОКЪУЭ Арсен хьэщIэм фIыщIэ хуищIащ къыIэрыгъуебгъэгъам папщIэ икIи КЪР-м щыпсэухэм я гур хэхауэ Иорданием зэрыхуэгъэзар кьыхигъэщхьэухкIащ:

- Сэ фи кьаралым тIэунейрэ сыщыIащ, пащтыхь Абдалла ЕтIуанэмрэ пащтыхьыкIуэ Алийрэ сахуэзащ. Дэ тфIэлъапIэщ адыгэ минхэм хэку етIуанэ яхуэхъуа Иорданием ныбжьэгъугъэкIэ дыдэрыпыщIащ икIи Хьэшимит Пащтыхьыгъуэм и унафэщIэм фIыщIэ яхуэдощ1 ди лъэпкъэгъуэм, гулыитэрэ гуапагъэрэ зэрыхуаIэм папщIэ. Дэ къэдмылытэу ныкъэрыкъым ди лъэпкъэгъуэр фи деж щхьэхуиту зэрыщыпсэуэр, уеблэмэ я анэдэхьэгъэр щIоклэм щадджыну Iэмал зэраIэр.

Сэрайрехь Хьэсэн кьыщыпсалъэм кьыхихигъэщащ Урысеймрэ Иорданиемрэ куэд щIэныгъэ зэрыщIэныгъэ зэрагъэзэжьынымкIэ щыIэ Iэмалхэм.

Иорданием и Президент хьэщIэм хуиIуэтащ щIэныгъэ зэрыщIэныгъэ зэрагъэзэжьынымкIэ щыIэ Iэмалхэм, иджы а къэралым УФ-м и щIыналъэхэм ядэлэжьэну зэрымурадыр.

- Адыгэхэр Иорданием и цIыхухэм кьагуэпх мыхъун и зы Iыхьэщ икIи дэ ди гуапэщ аэрэр зыхуэей хуэзэу зэрыпсэуэр. Сэ хэхауэ си гуапэщ Иорданием щыщ инвесторхэм я дэлэпкъуныгъэкIэ мыбы щызэтрауэ фармацевтикэ Iуэхущ1ап1эм гульытэ зэрыхуэзэщIыр. Ар дэ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыдгъэзэщIа япэ проектщ. Абы нэгъуэщIхэри кьыкIэльыкIуэну дыщогъуэ.

Къанокъуэ Арсен хьэщIэм хуиIуэтащ республикэм и унафэщIэм Амман сату Iуэхущ1ап1э къыщыдзэIуахыну, апхуэдэу Иорданиемрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ туризмэм и IэнатIэмкIэ щызэдзэкъэныжьмкIэ щыIэ хэмкIыпIэхэм егупсысыну зэрамурадыр.

КъБР-м и Президентым хьэщIэм тыгъэ хуищащ ди республикэм теухуа тхыпIэ екIур, дыщэ кьамэрэ Iуащхьэмахуэ тращыкIа сурэтымрэ.

ТОЛАСОВЭ Екатеринэ,
КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1эм и лъжьакIуэ.

● КъБР-м и Парламентым и Президиумым

ЩытыкIэр зэхагъэкI, хэкIыпIэхэр яубзыху

Законхэр кьыдэзыгъэкI органым и спикер Чеченов Ануар КъБР-м и Парламентым и Президиумым и зи чэзу зэIущIэр иригъэкIуэкIащ. Абы щыхэплъащ республикэм и гъэщIэм и лъэныкъуэ куэдым ехьэлIа Iуэхуэм.

ПАРЛАМЕНТЫМ и лажьэгъэр кьыдзэгъэпэщыным пыщIа Iуэху щхьэхуэхэм тепсэлъыхьа нэужь, депутатхэм Президиумым и зэIущIэм хуагъэхьэзыра документхэм хэпIэн щIидзащ.

КЪБР-м и Парламентым и Унафэщым и къуэдзэ **Бозий Натбий** къыхилъхьащ «КЪБР-м Административнэ къуаншагъэхэмкIэ и кодексым зэхуэмыIыныгъэхэр хэпIэхьэным и Iуэхукъ», «Муниципальнэ щыналъэм и Iэтащхьэр хэхьным и Iуэхукъ» «КЪР-м и Законымрэ «Щы-пIэ самоуправленэм и лIыкIуэ органхэм я депутатхэр хэхьным и Iуэхукъ» КЪР-м и Законымрэ зэхъуэкIыныгъэхэр хэлъхьэным теухуауэ» законопроектхэр. Иужьрей документым кьегъэуэ щIыпIэ органым зэрэдежьэм хуэгъэзауэ «Муниципальнэ щыналъэм и Iэтащхьэр хэхьным и Iуэхукъ», «ЩIыпIэ самоуправленэм и лIыкIуэ органхэм я депутатхэр хэхьным и Iуэхукъ» законхэм я Iыхьэ щхьэхуэхэр федеральнэ, республикэ законодательствэм егъэзэгъэныжьн хуейуэ.

Экономикэ политикэмкIэ, мылькумрэ хьэрыкIэт Iуэхумкъ комитетым и унафэщI **Марьяш Иринэ** кьыхилъхьэри, зэIущIэм щыхэплъащ «КЪР-м и кьэрал мылькум щыщу нэгъуэщIхэм ират мылькуэхэм я спискэм теуауэ» законопроектым. Доклад зыщIам зэрыжиIамкIэ, апхуэдэ мылькум щыщу кьалъытащ нэхъ мыхьэнэшхуэ зиIэ объекту КъБР-м и кьэрал властым и органхэмрэ гъэзэщIакIуэ органхэмрэ зэпымыууэ яIыгъхэр, апхуэдэу узынышагъэр хъумэным, соцIальнэ лэжьыгъэ зэм, щэнхабзэм, егъэджакIуэм пыщIа Iуэхущ1ап1эхэр.

Депутатхэр апхуэдэу тепсэлъыхьащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьэрал мылькум и объектхэр муниципальнэ мылькум зэрыхагъэхьэ, муниципальнэ мылькум и объектхэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьэрал мылькум зэрыхагъэхьэ щIыкIэм и Iуэхукъ» КъБР-м и Законым зэхъуэкIыныгъэхэр хэлъхьэным теуауэ» законопроектым.

Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ комитетым и унафэщI **Дадз МуIэед**, депутатхэм я пащхьэ кьриIыхьащ «Егъэджэныгъэм и Iуэхукъ» КъБР-м и Законым зэхъуэкIыныгъэхэр хэлъхьэным и Iуэхукъ» КъБР-м и Законым и проектэр. Ар ягъэхьэзыращ республикэм и хабзэ мардэхэр федеральнэ законодательствэм егъэзэгъныжьным хуэунэтIауэ ирагъэкIуэкI лэжьыгъэм хиубыдащ.

Ищхьэкъэ кьышыгъэлъэгъуа законопроектхэм егъэжьыжьынымкIэ жэуап зыхьхэр ягъэбелджылащ, езы документхэри депутатхэмрэ Парламентым и Аппаратым и правовой управленэмрэ хуагъэхьащ абыхэм елэжьын папщIэ.

ЗэIущIэм апхуэдэу щыхэплъащ Урысей Федерацым и адрей субъектхэм я парламентархэм законхэр кьыдэгъэпэщу пыуухьащ. Гуэл зыщыгъуэ зыгуэрым тралъыдзэну. «ЛъэIожьэ зиIэ щхьэусыгъуэ нэсхэр щыIэмэ, Налшык къалэр кьызэрагъэльэгъуам щхьэкIэ къэмынэу, Тэрч къалэм щIэ лъапIэр кьысфIегъэщынным теуху яуэ лъэIу кьэтIэт хьунущ», - жиIащ спикерым.

Чеченов Ануар депутатхэм аргуэру зэ гу лъаригъэтащ хэхакIуэхэм нэхъ тэмэму ядэлэжьэн зэрыхуейм. Мыгувэу кьащтэнурэ кьытрырагъэдзэнущ Парламентым хэтхэр Iуэху зэмылIэужьыгъуэхэр яIэу кьекIуалIэ щIыхуэм зэрагъэIущIэну графикыр. Законхэр кьыдзэзыгъэкI органым и спикерым хэхауэ кьыхихигъэщхьэухкIащ апхуэдэ зэIущIэхэр Парламентым и мызакъуэу Путин В.В. и жылагъуэ екIуэлIалIэм республикэм и кьэлэхэмрэ кьуажэхэмрэ зэрыщегъэкIуэкIыпхьэр.

«Депутатхэм я кьалэнщ жьджэру лэжьэну икIи щIыхуэр зыгъэпIейтейуэ щIэIэ упщIэ псоми жуаут ябзыухэхэр ирагъэну. Дэ сытым дежи дыщыгъуазэу щытын хуейщ хэхакIуэхэр зыхуей-зыхуэфIхэм», - и псалъэм и кIэухыу къигъэлъэгъащ Чеченов Ануар.

ИкIэщIыпIэкIэ зыхэплъэн хуей апхуэдэ Iуэхуэм ящхьщу спикерым къиIыпащ монополистхэм хабзэщIэхэр зэрагъэувам кьыхэхкIыу щIыхуэм кьагъэсэбэпа газымрэ электрокъарурымрэ я уасэр тынымкIэ зэIумыбз куэд къэхъуу зэрыхуежьар. Республикэм исхэм кьабгъэдэкI тхьэусыхэфхэр къэрал властым и органхэм кьаззэрыIэрыхьэр кьигъэпIалъэрэ, КъБР-м и Парламентым и Унафэщым Чеченов Ануар кьыхилъхьащ зэнергие къэгъэсэбэпэ ресурсымкIэ мардэхэм, кьагъэсэбэпа газым и уасэр абонентхэм нормативхэм тету кьеIыкIынымкIэ, кьыззрапщ Iэмэпсымэхэм кьагъэлъагъуэ бжыгъэхэр зыхуэдизымкIэ энергиер къэзыутIыпщ Iуэхущ1ап1эхэм хьыбар зэрыгъэгъащIэм, уасэр тынымкIэ ягъэхь пIалъхэм я тегуэуа уасэр ябгъэсэбэпа газымрэ электрокъарурымрэ я уасэр тынымкIэ зэIумыбз куэд къэхъуу зэрыхуежьар. Республикэм исхэм кьабгъэдэкI тхьэусыхэфхэр къэрал властым и органхэм кьаззэрыIэрыхьэр кьигъэпIалъэрэ, КъБР-м и Парламентым и Унафэщым Чеченов Ануар кьыхилъхьащ энергие къэгъэсэбэпа ресурсымкIэ мардэхэм, кьагъэсэбэпа газым и уасэр абонентхэм нормативхэм тету кьеIыкIынымкIэ, кьыззрапщ Iэмэпсымэхэм кьагъэлъагъуэ бжыгъэхэр зыхуэдизымкIэ энергиер къэзыутIыпщ Iуэхущ1ап1эхэм хьыбар зэрыгъэгъащIэм, уасэр тынымкIэ ягъэхь пIалъхэм я тегуэуа уасэр зэпкърыхуэу зыджын лэжьакIуэ гуп кьыззрагъэпэщыну.

«Дэ псоми кьагурыдгъэIуэн хуейщ щэхуакIуэхэм, абыхэм щIыхуэ щхьэхуэхэри юридическэ IэнатIэкIри яхэту, я сэбэп зыхэлъхэр зыхьумэфын орган Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм зэрыщыIэр», - жиIащ. Парламентым и Унафэщым. Абы ХуэныгъэмкIэ, псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ комитетым, Парламентым и Аппаратым и правовой управленэм я пщэ ирилъхьащ Iэщ1агъэлIэхэм ящIыгъуу, апхуэдэ щыIэ тыкIэр къыщIэхъуащ зэхатъэкIыну икIи зыхуэфащэ щыIэ тыкIэр къыщIэхъуэр яубзыху кьыхалъхьэну.

Президиумым и зэIущIэм нэгъуэщI Iуэху зыбжанэм щытепсэлъыхьащ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Iуэхущ1ап1э.

● ФИДЕ-м и Гран-при

ХьэщIэхэр Гуэл щхъуантIэхэм ятхьэкъу

ШахматымкIэ ФИДЕ-м и Гран-при зэхьэзэхуэм хэтхэм джэгугъэитхур зэфIагъэкIа нужькIэ, зыгъэпсэхугъуэ махуэ ираташ. Ар кьагъэсэбэпри, хэгъэрейхэм хьэщIэхэр нэгуэзужьакIуэ Гуэл щхъуантIэхэм яшащ.

М АХУИТХУКIэ щхьэжьэмыIэту джэгуа шахматистхэм, дауи, загъэпсэхуи хуейт. Абыхэм иджырри джэгугъуий кьапэщылъщ икIи я кьарур зэгъэзэхуауэ трагуэшапхэщ. Араш нэгуэзыужьакIуэ яшэну хьыбар щрагъащIэм, ахэр абы щыщыгуфIыкIар.

Шэрэдж районым и административнэ гъунапкъэм и деж шахматист щIэрыIуэхэм хэгъэрейхэр кьащIэпIэльрт, щIыпIэ саоуправленэм и Советым и тхьэмадэ **Мокаев Кемалрэ** абы и къуэдзэ **Казиев Анатолэрэ** я пашэу. ХьэщIэхэр зэрыс автобусыр кьыззэральэгъуу, джэгу зэхаублащ икIи кьыззэхуэсахэм я нэхъыжьхэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыхь зиIэ и артист **Ульбашев Азнор** зэхьэзэхуэм и комментатор, щIыхьхуэм шахматымкIэ дуней псом и епщIанэ чемпион **Спасский Борис** ерэн зэрыт фальэр кьыщIыгъэуващ. Гуэсмейстер щэрыIуэр абы хэфри, игу ирихьауэ, зэпеуэм и судья нэхъыщхьэ **Намруев Вячеслав** чэзур иритащ. Адыгэ шахматистхэмкIи кьащIащ ерэным и гурыхьагъэр.

ХьэщIэхэр я нэ щызу ди щIыпIэм и дахагъэм еплъырт. ЯгъэщIагъуэрт щIыуэпс тельыджэр. Гуэл щхъуантIэхэм я Iэгъуэблагъэм лъэпкъ Iэпщ1ъапщ1эхэм я Iэдакъэщ1ыкIэхэм зыщщагъэгъуэзащ, Дайвинг-центрым щыхьащ, сурэт куэд зэтрагъэхащ.

- Сэ япэу Къэбэрдей-Балъкъэрым сыкъэкIуауэ аращ, - жеIэ Узбекистаным щыщ **Касымджанов Рустам**. - Мыпхуэдизэ зи дахагъ бгыхэм, Гуэл щхъуантIэхэм, щыхьэм сатхьэкъащ.

Израильм щыпсэу **Гельфанд Борисри**, ди хэкуэгъуэхэу **Григщук Александри**, **Свидлер Петри** Къэбэрдей-Балъкъэрым я щIыпIэкъакIуэщ. Мы щIыпIэм теухуауэ куэд зэхахат, сурэткIэ яIъэгъуат, ауэ я нэгу щIэкIар нэхъыфIыжу, игъащIэ псокIэ гукъыдэжи нкъезытыну жаIэ.

- Сэри хуабжьу сигу ирихьащ Къэбэрдей-Балъкъэрыр, - кьыхохъэ псалъэмакъым **Аронян Левон**. - Армением сыщIыжу фIэкIа нысащIыкъуркъым. Сэ мыбы япэу сыкъэкIуэу арамэ, си адэ-анэр щызэрыщIыхуари, щызэрышцари Налшыкущ.

Хьэщ1эхэм папщIэ кьагъэува щыгъупластэ Iэнэм хьэуэкъу куэд щаIэтащ. Дауи, гукъинэжи кьущхьэм тыгъэ лъапIэхэри хуащIащ.

Налшык къэкIуэжу гуэгу зэдытетым, Бабугент кьуажэм и деж кьыщыщэтеувыIащ. Гроссмейстер щIэрыIуэхэм шахматыздэжгъэну зызыIэхъьэзырауэ кьапэпIалъ, еджанIэ-интернатым щIэс щыкIуэхэм уаблэкIыфкIэ Iэмал иIэтэжьым. Аронян Левон ахэр игъэщIэхьуакIым. Сабийхэр хуабжьу щыгуфIыкIащ дуней псом тхуэнейр я чемпион **Гаприндашвили Нонэ** зэралъгъуам, и гъусэу сурэт зэрызытрагъэхьам.

Загъэпсэхуауэ, гукъинэж куэд я нэгу щIэкIауэ Гран-при зэхьэзэхуэм хэтхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым и кьалащхьэм сыщыкащ.

ЖЫЛАСЭЗауэ.

● КъБР-м и Парламентым и Президиумым

Иорданием Урысейм и щIынальэхэм Iуэху щецIэ

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсенрэ Иорданием и полномочиз Iыкъуэу Урысейм щыIэ, фармацевтикэ Iуэхущ1ап1э Налшык къызэрыщызэIуахым къыхэкIыу республикэм и кьалащхьэм къэкIуа Сэрайрехь Хьэсэн Мамдуэ Алийрэ тепсэлыхьхьаи Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Хьэшимит Пащтыхьыгъуэмрэ зэдзэлэжьэныжьмкIэ щыIэ Iэмалхэм.

КъАНОКЪУЭ Арсен хьэщIэм фIыщIэ хуищIащ къыIэрыгъуебгъэгъам папщIэ икIи КЪР-м щыпсэухэм я гур хэхауэ Иорданием зэрыхуэгъэзар кьыхигъэщхьэухкIащ:

- Сэ фи кьаралым тIэунейрэ сыщыIащ, пащтыхь Абдалла ЕтIуанэмрэ пащтыхьыкIуэ Алийрэ сахуэзащ. Дэ тфIэлъапIэщ адыгэ минхэм хэку етIуанэ яхуэхъуа Иорданием ныбжьэгъугъэкIэ дыдэрыпыщIащ икIи Хьэшимит Пащтыхьыгъуэм и унафэщIэм фIыщIэ яхуэдощ1 ди лъэпкъэгъуэм, гулыитэрэ гуапагъэрэ зэрыхуаIэм папщIэ. Дэ къэдмылытэу ныкъэрыкъым ди лъэпкъэгъуэр фи деж щхьэхуиту зэрыщыпсэуэр, уеблэмэ я анэдэхьэгъэр щIоклэм щадджыну Iэмал зэраIэр.

Сэрайрехь Хьэсэн кьыщыпсалъэм кьыхихигъэщащ Урысеймрэ Иорданиемрэ куэд щIэныгъэ зэрыщIэныгъэ зэрагъэзэжьынымкIэ щыIэ Iэмалхэм, иджы а къэралым УФ-м и щIыналъэхэм ядэлэжьэну зэрымурадыр.

- Адыгэхэр Иорданием и цIыхухэм кьагуэпх мыхъун и зы Iыхьэщ икIи дэ ди гуапэщ аэрэр зыхуэей хуэзэу зэрыпсэуэр. Сэ хэхауэ си гуапэщ Иорданием щыщ инвесторхэм я дэлэпкъуныгъэкIэ мыбы щызэтрауэ фармацевтикэ Iуэхущ1ап1эм гульытэ зэрыхуезэщIыр. Ар дэ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыдгъэзэщIа япэ проектщ. Абы нэгъуэщIхэри кьыкIэльыкIуэну дыщогъуэ.

Къанокъуэ Арсен хьэщIэм хуиIуэтащ республикэм и унафэщIэм Амман сату Iуэхущ1ап1э къыщыдзэIуахыну, апхуэдэу Иорданиемрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ туризмэм и IэнатIэмкIэ щызэдзэкъэныжьмкIэ щыIэ хэмкIыпIэхэм егупсысыну зэрамурадыр.

КъБР-м и Президентым хьэщIэм тыгъэ хуищащ ди республикэм теухуа тхыпIэ екIур, дыщэ кьамэрэ Iуащхьэмахуэ тращыкIа сурэтымрэ.

ТОЛАСОВЭ Екатеринэ,
КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1эм и лъжьакIуэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2009 гъэм мэлыжьыхьым и 20-м №205-рп

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ПромышленностымкIэ, гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмкIэ и министерствэм къалэн щыщIыну, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округхэмрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ администрацэхэм чэнджэщ етын 2008 - 2009 гъэхэм унэхэр щагъэпIэ я лъэхъэнэр щыIэ хабзэхэм тету 2009 гъэм мэлыжьыхьым и 27-м яухыну.

2. Мы унафэр зэрыгъэзащIэм кIэлыпIныну и пщэ ильхьэн Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм промышленностымкIэ, гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмкIэ и министр Унаев К.Хь.-М.

3. Къару имыIэжу къэлыпытэн Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм 2009 гъэм мэлыжьыхьым и 16-м кьыдигъкIа унафэ №195-рп-м.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ ЯРИН Андрей

● ТхьэкIыушынэзегъэхьэзыР

АДЫГЕЙ. *Республикэм и Унафэщ1 ТхьэкIыушынэ Аслъэнджэрий лэжьыгъэ Iуэхукъ1э Урысейм и Президент Медведев Дмитрий мэлыжьыхьым и 28-м Iуэш1энуц.*

АДЫГЕЙМ и Президентым ди абы кьыщыцIэтыну и мурадщ гугъуехьхэр зыпыщIа Iуэхугъуэ зыбжанэ. Апхуэдэу кьыхилъхьэнущ 2014 гъэм Сочи щекIуэкIыну Олимп Джэгуэм зыхуэгъэхьэзырыным Адыгейри хагъэхьэну. Кьапщтэмэ, Мейкьуапэ районым зыщыбгъасэ хъун олимп ухуэныгъэхэр щрагъэкIуэкIыныр.

А районым туризмэм зыщIагъэужьыну, инвестицIэхэр кьрашэлIэну я мурадщ. Иджыпстрей кризис гугъуехьхэм мащIэу кьызэтрIагъэувыIами, блэкIа илъэсым Мейкьуапэ куейм и экономикэм зыужьыныгъэфI игъуэтащ. Мы гъэр кьызэрихьэрэ абы и бюджетым сом мелуан 24-рэ кьыIэрыхьащ, ар нэгъабэ и апхуэдэ лъэхъэнэм еплъытмэ, мелуани 4-кIэ нэхъыбэщ.

Я фейдэщ кьалъхьуэр

АБХЪАЗ. *Республикэм Курортхэмрэ туризмэмкIэ и комитетым и унафэщI Барыщ Вячеслав иджыпIагъэ журналистхэм зэрэжриIамкIэ. Абхъазым и экономикэм мыльку кьызэрыгъэщIри, йожьэж. Абхъазым зэман кIыхьым тещIыхьауэ кьыддэлэжьэну хуейхэри щыIэщ. Абыхэм Iуэхущ1ап1эщIэхэр республикэм кьыщызэIуахь, зыщIагъэхьэ, жиIащ Барщыц Вячеслав.*

ХЬэщIыкъуЕй Олег.

● Къуаншэхэм хуатх

Новоивановскэ къуажэм иджыдагъэ къыщызэрагъэпэща административнэ комиссэм лэжьэн щIидзащ.

АБЫ КЪЕПЩЫТЭ унагъуэхэм я пщIантIэхэмрэ бжэIупэхэмрэ зэрызэрахьэр, уэрамхэр зэIуэзэпэщ зэращIыр. Япэ махуэхэм ныкъусаныгъэ 40-м нэблагъэ къыщIагъэщащ, кьаншэхэм тхьылъхэр хуатхащ. Хуагъэува пIалъэм кьитIасэу щыщIэныгъэхэр зэрагъэзэжьэжьым комиссэр ткIийуэ кIэлъыплъынущ.

Мы Iуэху щхьэпIэм жыджэру хэтщ кьэзакъ общинэм щыщхэри.

БАЦЭ ФатIимэ.

● Къуаншэхэм и Гран-при

Лениным и цIэр мыкIуэдыжьнщ

Тхьцэм кьыхэнащ1ап1эр къхэм я гъащIэм зегъэужьыным хэлъыфIыкъ щыхъущхъэ куэдым я щIэхэр. ИдъэщIэ, щитI е щищ дэкIиу, абыхэм я нэхъыбэр ящыгъупщэжьнущ, ауэ Лениным и цIэр мыкIуэдыжьнщ.

АБы ди къралыр кьызэригъэпэщащ, урысей армэр зэтриIэзыувэжащ, ди щэнхабзэр кьыIэтащ, ди къэралыгъуэм щыщ щагъэнэщагъэм и системэ лъэщыщ и лъабжьэр игъэтIылъащ. А псомэ я фIыщIэщ дэфашизмэм дызэрыкIуэр икIи ди зауэлъэхэм Октябрьскэ Iэнатlэхэри яхэту, я сэбэп зыхэлъхэр зыхьумэфын орган Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм зэрыщыIэр», - жиIащ. Парламентым и Унафэщым. Абы Хуэныгъэмкlэ, псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ комитетым, Парламентым и Аппаратым и правовой управленэм я пщэ ирилъхьащ Iэщ1агъэлIэхэм ящIыгъуу, апхуэдэ щыIэ тыкIэр къыщIэхъуащ зэхатъэкIыну икIи зыхуэфащэ щыIэ тыкIэр къыщIэхъуэр хэкIыпIэхэр яубзыху кьыхалъхьэну.

«Дэ псоми кьагурыдгъэIуэн хуейщ щэхуакIуэхэм, абыхэм щIыхуэ щхьэхуэхэри юридическэ Iэнатlэхэри яхэту, я сэбэп зыхэлъхэр зыхьумэфын орган Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм зэрыщыIэр», - жиIащ. Парламентым и Унафэщым. Абы Хуэныгъэмкlэ, псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ гъэсныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ комитетым, Парламентым и Аппаратым и правовой управленэм я пщэ ирилъхьащ Iэщ1агъэлIэхэм ящIыгъуу, апхуэдэ щыIэ тыкIэр къыщIэхъуащ зэхатъэкIыну икIи зыхуэфащэ щыIэ тыкIэр къыщIэхъуэр хэкIыпIэхэр яубзыху кьыхалъхьэну.

Президиумым и зэIущIэм нэгъуэщI Iуэху зыбжанэм щытепсэлъыхьащ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Iуэхущ1ап1э.

● «Адыгэ псалъэр» къыхьызох

Фи гъунэгъуэхэм тыгъэ яхуэфщI

Сэ ди газетыр зыпсэщI щыIэкъым. Си нэгу къыхуищIэгъэхьэркъым икIи къызэрыIуэрыкъым «Адыгэ псалъэр» къыщIэрымыхьэу адыгэ унагъуэр зэрызубжынур. Мы псалъэхэр къыфIыщIыхьу хэIэтыкIащIэуэ, сэ къызэрыщIыхьр жысIэу ара щ.

АДЫГЭ ГАЗЕТЫР сэ къысIэрохьэ илъэс 20-м щIигъуэу. КIуэ пэтыху нэхъ зызыжь, ефIакIуэ газетым нумыгъэтэнкIэ уKIуэдыжь, тхьэдэм къыщыIэрыхьэн щыхьэрт и зы щапхъэ къэхъыныт. Сэ си ныбжьыр илъэс 65-м щIыхьэхащ, итIани, куэд щыкъым гъатэнэм и 22-р ди лъэпкъым и илъэсщIэ махуэу зэрыщытыр къызэрысщIэрэ. Мы илъэсым, адрей гъэхэми хуэдэу, а махуэшхуэр кьалащхьэм Iэмал иIэтхьэу щагъэлъэпIащ. Хъарзынэу щIыху кьрихьэлIат зIуэпIэм, ауэ ахэр нэхьыбжь хуэмэ, щэч хэмылту нэхьыфIт. АтIэ, абы кьэмыкIуэну арагъэкъым, апхуэдэ зэхьэхъэ щыIэу ямыщIауэ аркъудейщ. «Адыгэ псалъэр» унагъуэ нэхьыбэм яIэрыхьэу щытамэ, а зIуэпIэр зэрыщыIэнум теухуа хьыбарегъащIэр и чэзум яльагъунут жыхуэсIэщ.

Ди газетыр унагъуэ нэхьыбэм зэрагъэрыхьэн дытелъжьэн хуейщ. Дауэ? Зы щапхъэ. Сэ нэхьрэ илъэс зытуххкIэ нэхьыжьу зы ныбжьэгъу сиIэщ. Абы «Адыгэ псалъэр» къызэрыхуэмыкIуэн хуейщ, ар ныкъуэм къыIэрыхьэн хуэдэу газет къыхуищIэстхыкIащ. Абы пIалъэр илъэсищ мэхъури, зы мазэ кьэнакъым газет къызэрымыкIуэу. Аращи, газетыр илъэс куэд хьауэу зи Iэнэгъуэкъэм, ар фIыуэ зыпытагъэхэм захуэзэгъэзэну сыхуейт: фи Iыхьэлыхьэм, ныбжьэгъухэм, гъунэгъуэхэм тыгъэ лъапIэ яхуэфщIыну фыхуейфо, «Адыгэ псалъэм» Iэ яхутевдзэ, иужькIэ ахэр, адыгэбзэр зыщIэ мыадыгэхэр, зы махуи газетыр яIэрыкъыхьэу зэрымыпсэужьыфынур си фIэщ мэхъу.

ДЖАЗЭ Хьуеен.
Налшык къалэ.

● Къуажэм ныкъуэдыкIыжьхэр

Ди щIэдзыкIакIуэ лъапIэхэр

Ди щIэдзыкIакIуэ лъапIэхэр!

Итхьэ ныкъуэм ди газетым и уасэр сом 356-рэ кIапIейкIи 10-рац.

Ди индексыр 51531

Ди щIэныгъэ зэрыщIэныгъэ зэрагъэзэжьынымкIэ щыIэ Iэмалхэм, иджы а къэралым УФ-м и щIыналъэхэм ядэлэжьэну зэрымурадыр.

- Адыгэхэр Иорданием и цIыхухэм кьагуэпх мыхъун и зы Iыхьэщ икIи дэ ди гуапэщ аэрэр зыхуэей хуэзэу зэрыпсэуэр. Сэ хэхауэ си гуапэщ Иорданием щыщ инвесторхэм я дэлэпкъуныгъэкIэ мыбы щызэтрауэ фармацевтикэ Iуэхущ1ап1эм гульытэ зэрыхуезэщIыр. Ар дэ Къэбэрдей-Балъкъэрым щыдгъэзэщIа япэ проектщ. Абы нэгъуэщIхэри кьыкIэльыкIуэну дыщогъуэ.

Къанокъуэ Арсен хьэщIэм хуиIуэтащ республикэм и унафэщIэм Амман сату Iуэхущ1ап1э къыщыдзэIуахыну, апхуэдэу Иорданиемрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ туризмэм и Iэнатlэм щызэдзэкъэныжьмкIэ щыIэ хэмкIыпIэхэм егупсысыну зэрамурадыр.

КъБР-м и Президентым хьэщIэм тыгъэ хуищащ ди республикэм теухуа тхыпIэ екIур, дыщэ кьамэрэ Iуащхьэмахуэ тращыкIа сурэтымрэ.

ТОЛАСОВЭ Екатеринэ,
КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ1ап1эм и лъжьакIуэ.

● Зэпыщ1эныгъэхэр

Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

Иорданием Урысейм и щIынальэхэм Iуэху щецIэ

КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсенрэ Иорданием и полномочиз Iыкъуэу Урысейм щыIэ, фармацевтикэ Iуэхущ1ап1э Налшык къызэрыщызэIуахым къыхэкIыу республикэм и кьалащхьэм къэкIуа Сэрайрехь Хьэсэн Мамдуэ Алийрэ тепсэлыхьхьаи Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Хьэшимит Пащтыхьыгъуэмрэ зэдзэлэжьэныжьмкIэ щыIэ Iэмалхэм.

КъАНОКЪУЭ Арсен хьэщIэм фIыщIэ хуищIащ къыIэрыгъуебгъэгъам папщIэ икIи КЪР-м щыпсэухэм я гур хэхауэ Иорданием зэрыхуэгъэзар кьыхигъэщхьэухкIащ:

- Сэ фи кьаралым тIэунейрэ сыщыIащ, пащтыхь Абдалла ЕтIуанэмрэ пащтыхьыкIуэ Алийрэ сахуэзащ. Дэ тфIэлъапIэщ адыгэ минхэм хэку етIуанэ яхуэхъуа Иорданием ныбжьэгъугъэкIэ дыдэрыпыщIащ икIи Хьэшимит Пащтыхьыгъуэм и унафэщIэм фIыщIэ яхуэдощ1 ди лъэпкъэгъуэм, гулыитэрэ гуапагъэрэ зэрыхуаIэм папщIэ. Дэ къэдмылытэу ныкъэрыкъым ди лъэпкъэгъуэр фи деж щхьэхуиту зэрыщыпсэуэр, уеблэмэ я анэдэхьэгъэр щIоклэм щадджыну Iэмал зэраIэр.

Сэрайрехь Хьэсэн кьыщыпсалъэм кьыхихигъэщащ Урысеймрэ Иорданиемрэ куэд щIэныгъэ зэрыщIэныгъэ зэрагъэзэжьынымкIэ щыIэ Iэмалхэм, иджы а къэралым УФ-м и щIыналъэхэм ядэлэжьэну зэрымурадыр.

- Адыгэхэр Иорданием и цIыхухэм кьагуэпх мыхъун и зы Iыхьэщ икIи дэ ди гуапэщ аэрэр зыхуэей хуэзэу зэрыпсэуэр. Сэ хэхауэ си гуапэщ Иорданием щыщ инвесторх

Къбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ самоуправленэм и органхэм ирагъэкIуэкI лэжьыгъэм и фIагьыр къызэрыщыгъэ щIыкIэм и Указ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

«Урысей Федерацэм щIыпIэ самоуправленэ къызэрыщызэрагъэпэщ хабзэу псоми яхуэгъэзахэм я Iэужькlэ» 2003 гъэм жэпуэгъуэм и 6-м кьыдэкIа Федеральнэ закон №131-ФЗ-м и 18.1 статьям тету икIи «Кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ самоуправленэм и органхэм я лэжьыгъэм и фIагьыр къызэрыщыгъэ щIыкIэм и Iуэхукlэ» Урысей Федерацэм и Президентым 2008 гъэм мэлыжьыхьым и 28-м кьыдигъкIа Указ №607-р, Урысей Федерацэм и Правительствэм 2008 гъэм фокIадэм и 11-м кьыщта Унафэ №1313-р гъэзэщIэн мурадкIэ**унафэ щIи:**

1. Къэштэн мы Указым щыIуэну:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ грантхэр зэрыкуагъэув хабзэр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ самоуправленэм и органхэм ирагъэкIуэкI лэжьыгъэм и фIагьыр къызэрапщытэ щIыкIэм унагъуэ кIэрыкубжьэрыуэхэмрэ промышленнэ пыдзахэ-хэмрэ зэрызэхуэхьэсам, зэрызэхуэхьэсыжьыгъэ кIуэдым, щIынальэхэр зэIуэпэщ зэращIэмрэ щхъуантIагъэхэр зэрыщыкъагъэм, уэрамхэр зэрагъэзэжьым теухуауэ щIагъуэжьр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я бюджетхэм щыщ ахъшэу мытэмэму къагъэсэбэпар 2008 - 2010 гъэхэм ятещIыхьауэ кьабжьын папщIэ зыхуейну Iуэхугъэ пыухыкIаХэр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ самоуправленэм и органхэм ирагъэкIуэкI лэжьыгъэр щIыкIэм къыдэхуэ ерыскъыкъэкIэр щыхэхьэс щIыпIэхэм къыщыкъыфIадз». Ар хабзэм кьеозгъэкIыжьыну.

Мы Iуэхум хуэфащэу унафэ кьыхуэзгъэуэ тыну дынывохьIу.

Щоджэным и цIэкIэ щыIэ уэрамым тет 8-нэ гъэм щепсэуэ-хэм кьабгъэдэкIыу Лазаревэ В.М.: *Налшык кьалэ.*

Жэуап кьрет Налшык кьалэм и округым и администрацэм и Iэтащхьэм и кьалэнэхэр зыгъэзащIэ**Хьэгъэс Залымджэрий:**

- ЩОДЖЭНЫМ и цIэкIэ щыIэ уэрамым тет 8-нэ гъэм щепсэуэхэм зэрызыкIыхтуагъэзам дыщыхэпльащ Промышленностымкlэ, гъэсэныпхъэ-энергетикэ комплексымкIэ, псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмкIэ министерствэм, щхъуакIуэхэм я хуитынымыгъэхэмрэ я зэIуэкIэпльащэмрэ хьумэнымкIэ федеральнэ кьулыкьым и щIыналъэ кьудамэм, Iуэхур зэхьэлIа нэгъуэщI Iэнатlэхэм щыщхэр зыхуэза комиссэм. Зэрафэзыхьуам тету, 2008 гъэм «Вольнэ Аул» **«ЖУЖ»** ООО-м, унэм щыпсэуэхэм я лъэпкlэ кьатхэм щыIэ пхъэнкIий иэдзапIэхэр ягъэбыдэри, ахэр щIыхьэпIэхэм дежи щагъэувауи, Щоджэным и Таман дивизиемрэ я цIэкIэ щыIэ уэрамхэм тет я Iуэхур тэмэму зэрауплащ.

Хьэтlохъущыкьуей къуажэм атлетикэ хьэльэм щыхуагъасэ пэшрэ футбол джэгупIэрэ кьыщызэIуах

Дэнэжкlи ухуэныгъэщIэхэр щокIуэкI, ауэ ди жьылэм зы спорт Iуэхущапи закъуи дэткым. Езанэ езджапIэм спортымкIэ пэш хэткым, сабийхэм зыщагъасэн яIэкIым.

Iуэлъ М.М., *Хьэтlохъущыкьуей къуажэ.*

Жэуап кьрет Бахъсэн муниципальнэ районым и администрацэм и унафэщI **Кьаздэхьу Альберт:**

- МЫ IУЭХУРКьБР-м Хуэ зэнигъэмрэ архитектурэмкIэ и министерствэм и унафэм щIэтщ. Щышыпэ кIыуи I5-м рестуранхэм и Iыщъкъэм и муниципальнэ районхэмрэ кьалэ округхэмрэ я администрацхэм я Iэтащхьэхэм ядригъэкIуэкIа зэIущIэм кьащащта протокол унафэмкIэ уэхэсыпIэ зэмрэ архитектурэмкIэ министрым пщэрыль щащIащ Хьэтlохъущыкьуей къуажэм дэт езанэ курыт езджапIэм кьыпыщIыхь хьунухэм (актовэ, спорт пэшхэм) я проект-сметэ тхьылъэм хэпIэну. Мы зэманым кьуажэм Щэнхабзэмкlэ и унэм бэнэкIэ хуитымкIэ секцэм щыIэу 150-м зыщагъасэ.

Куэбжэр зэхуэфщI, пщIантIэр зэлъыIуфх

**Дызыгъэпэйтейр унафэщIхэм кьаэзрыфIэмыIэхуэм, абы фэрыщIу зэрыбгъэдыхьэм бэлыхьым дыхинГэщ. Налшык кьалэ администрацэм и арэзыныгъэкIэ ди пщIантIэм щыщ IыхьэI бэрэжьэм ихубыащ. Сабийхэм папщIэ зыщIэ-пIэ зыхуэхуэну зыкIуэда щIыпIэхэм. Сату гъавыдыкIэ, сыт хуэдэ автомашинэ лIэужьыгъэмкIи, гу цIыкIуэхэмкIи хьэпщIыпхэр щыкIуэщIращ, сатуущIэрэ щэхуакIуэхэрэ щызокIуэ. Абы щIыIужькIэ, бззэрым и унафэщIхэм я Iуэху зехьэкIэ мыхъумыщIэхэкIэ сатуущIэрэ, хьэпщIыпхэр кьэзышIэхэрэ махуэ къэс кьыдаущ. Сату павильоныр щаухуэм зэрыщIту ясфальтыр зэтрагъэуцащ, щIыпIэ зэрыщIэ-хьэрэ, щIантIэр фIемрэ щIигъэнащ. Ди тхьэусыхафэм и жэуапу кьалэ администрацэм уи сайтымкIэ уэри дэри кьыщыджIыIэу щытащ 2009 гъэм мазаем и I пщIондэ хьэпщIыпхэр щIантIэ кIэуцIымкIэ зэрыщагъэIэпхъэр пщэдджыжьым сыхьэти 9-м кьыщыщIадзауэ 9 хъ уэрэгъ щызэфIагъэжьыну, а пIалъэм и уэрыкIэ зэрыщIыту кьыдэтрагъэзыуВыну «Центральный» сату комплекс» ОАО-м и унафэщIхэм я щIэныгъэ, мазаем и I I льандэрэ сыхьэти 9-м кьыщыщIэдзауэ 10 хъуэрэгъ, I5-м щегъэжьауэ I6 пщIондэ хьэпшIыпхэр кьрашэIэн щхьэкIэ сату комплексым и куэджэр зэIуах, адрей зэманым ягъэбыдэ. Горькъэм и цIэкIэ щыIэ уэрамым тет 55-нэ псэупIэ унэр кьызэрахуьар ягъэIэпхъуэнущ, пщIантIэ дыхьэпIэхэр ягъэбыда нэхъ. Зи гугъу тщIы унэхэм я пщIантIэхэр мэльыжьыхь мазэм зэIуэпэщ тщIынущ.

«Зыу зыт Урысей» политикэ партым и унафэщI Путин Владимир и жылагъуэ Iуэхущапи яджьблагъэ щыхуэхьэм щапIущапи УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Федерацэмкlэ и Советым Егъэджэныгъэмрэ щIыныгъэмкIэ и комитетым и унафэщI, Федерацэмкlэ Советым Информацэ политикэмкIэ и комитетым хэт Чеченов Хьусейн.

А МАХУЭМ Iуэхущапи Iэм кьекIуэлIа щыхуэхэм кьаIэтащ пенсэхэр зэрат щыкIэм, унагъуэ Iуэхутхьэбзэхэр зэрыщагъэкIым, нэгъуэщI куэдми ятеуха тхьэусыхафэхэр. Ауэ хэхауэ кьэбгъэльагъуэ хьунущ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэм и IуэхутхьэбзэхэмкIэ мыарэзыхэр куэд зэрыхъур. Кьэгъэлъагъуэ ящ щIыпIэ Iуэхутхьэбзэхэм я щIыныгъэ щыхуэхэр реструктуризацэ щыIыныгъэ кьаджIуэу, а Iэнатlэм хиубыдэ Iуэхущапи Iэхэм щылажьэ я Iуэху бгъэдахьхьэкIэми щыIыхуэр арэзы кьызэрымыцIыр. Абы теухуауэ Чеченов Хьусейн къыхигъэщащ «Iэжьакlуэхэм я хабзэмрэ нэмысымрэ зэпымыууэ зэрыкIэпIыпльхэр».

Карташовэ Н. и лъэIур теухуауэ ыштащ Налшык кьалэм Калининым и уэрамым псыр зэрыщыгъэбгращ бжьамийхэмрэ канализацэмрэ зэхъуэжIыным. А Iуэху дыдэрщ Къэнокьуей Т. къыхигъэщащ «Iэжьакlуэхэм я хабзэмрэ нэмысымрэ зэпымыууэ зэрыкIэпIыпльхэр».

Карташовэ Н. и лъэIур теухуауэ ыштащ Налшык кьалэм Калининым и уэрамым псыр зэрыщыгъэбгращ бжьамийхэмрэ канализацэмрэ зэхъуэжIыным. А Iуэху дыдэрщ Къэнокьуей Т. къыхигъэщащ «Iэжьакlуэхэм я хабзэмрэ нэмысымрэ зэпымыууэ зэрыкIэпIыпльхэр».

Хьэуэфащэ Iуэхущапи Iэхэм жэуап уэбзыхуэ зэрыщымыгъуэтам къыхэкIыу, и пенсиям пыща Iуэхуэхэр зэхигъэкIыну Жылагъуэ кьеуэлIапIэм къыкIуащ пенсионер Шкуринэ Л. Абы и тхьэусыхафэр зэхигъэкIын папщIэ, Чеченов Хьусейн унафэ ищащ Iэщ Iагъэлъэхэр Пенсэ фондым кIуэуэ щыщIэупщIэну.

Апажэ М. и лъэIури хуагъэзэщIну къыщIэкIынущ. Абы депутатым щыхьэхуэзащ и щIалэр Суворовскэ еджапIэм щIигъэтIысхьэнымкIэ кьыдэIэпыкъуну. «Щалэр цIыкIур узыншэмэ, едэным тэмэму хэзагъэмэ, зыхуэфащэ документэхэри иЗмэ, абы зэфIэмыкIыну зыри хэлъу слъагъуркъым. Уэ етIуанэ гупым хиубыдэ ныкьуэдыкьуагъэ ущIэкIэ, сабинитI щупIкIэ, схуэзфIэкI псомкIи сыбдэIэпыкъунщ», «къигъэгугъащ щIыбзыр Чеченов Хьусейн.

«1920-1944 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щыIэрахьа политикэ залымыгъэм текIуадэхэм я Фэепль тхылъыр» зыгъэхьэщра лэжьакIуэ гупым я мурадыр лей зытехьахэм я фэеплыр хьумэнырц, унагъуэхэм я тхьдэр, уфыгъэнымкIэ Iэужьыгъэхэм я гупым я унафэщI, экономикэ щIэныгъэхэм я кандидат; Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и кафедрэм и унафэщI Лафыщ Н.

Абы щепсалъэм Чеченов Хьусейн къыхигъэщхьэхуэкIащ: «Сэ бадуу си фIэщ мэхъу тхыдэм и зэрыкъэзэрэйм зи гъащIэ ихьа цIыху лажьэщIэхэм я фэеплыр кьэкIуэну щIблэхэм я гум къызэриинэнур икIи абы папщIэ сихуэфIэкI псори злъжьынщ».

Лениным и цIэр мыкIуэдыжьнщ

(КIэухыр. ПэщIэдзэр 1-нэ нап.).

Иужьрей илъэс 15 - 20-м кьуриубыдэу ди деж щащакъым щIалэгъуалэм я кьэлIыкIуэ зэгъэзэжьыным идкыьрей предприятэу зы закъуи. Езым и лъэхьэнэм Лениным экономикэм кьыдэрагъэпэща лъабжьэ и лъащIр и тегъэщапIэу нужькIэ Сталиным гъэ кьэс предприятэу 300 къызэIуихыу щытащ. Зыкъэ и пэкIэ кьэралым щауущащ техникэ пэрытымкIэ къызэгъэпэща заводу мини 6. Гражданскэ зи и ужькIэ дэ зы кхъухьлъатэ, зы танки, зы «трактор», зы комбайнри дгIакъым. Ауэ илъэс 20 дэкIри, фашистхэр кьэщыттеуам щыгъуэ, дэ абыхэм япэдгъэувауэ дуней псом щыIэ хьэкIыфIэу Т-34 танкыр, «Катюша» системэр, ИЛ кхъухьлъатэ лъэщхэр.

Лениным гулъытэщхуэ яхуищIыр пащтыхьым и зэманым кIуэдыжьым зэрыщIэ-сауэ щыта лъэпкъ цIыкIуэм. Совет властым и лъэхьэнэм ди республикэм ухуэныгъэхэм зэшаубгъуэщ. Абы щащащ «Искож» комбинатым, «Телемеханика», э лектроваКуум Iэмэпсымэхэр кьыщIэзыгъэжI, полупроводник Iэмэпсымэхэр кьыщIэзыгъэжI заводхэм хуэдэ предприятэ лъэщхэр. Щыхьэ хозяйствэм и Iэнатlэкъэр гаэкIэ кьызэрагъэпэщащ, Iэнатlэщхэр кьызэIуахащ, рабочэ классыр зэтеуващ. Абы кьызэкIащ щIэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ инженерхэр, унафэщIхэр. Къэбэрдей-Балъкъэрыр нартыху гъэкIыныжьмкIэ СССР-м щыпашэ-хэм яхуэващ икIи кьигъэлъэгъуэ зэфIэкIыщхуэ и дамыгъэу Ленин орденыр тIу, Октябрь революцэм и орденыр, Лъэпкъхэм я зэныбжьэгъуэгъэм и орденыр кьратащ. Дэ, коммунистхэр, ноби дрогушхуэ ди Ильич лъапIэм бгъэдэлъа лыигъэмрэ акъылымрэ. Пэжьыгъэ кьабзагъэрэ зи гум ильхьуэм бгъэ и цIэр зэи ящIыгъупщIэнукъым.

Лениным и щэржащагъэмрэ лIыгъэмрэ дуней псом кьышалъэтэу щытащ. Франджы тхаКIуэ щэрыIуэ Ролан Ромен абы хужиIащ: «Сэ Лениныр сфIэтельыдэжщ. СщIэкъым ди лIэщIыгъуэм Европэм абы пэжыгъэзыуэщ щыхуэмысуэ... Дунейм тет щыкIэ абы езым и фэеплъ мыкIуэдыжьныщ ихуащ».

Черчилль Уинстон итхъуэ щытащ: «Лениным и акъылыр ящхуэ кьыщыгъэщIэнэм деж дуней псор зэрыщIту щыIэ ящхуэ кьыщIэзыгъэнэм деж дуней псор зэрыщIту щыIэ, а дуней и икIа-гъэри зэхуэмыдэныгъэри хэту. Апхуэдэ цIыку ильэсищэм зэ кьалъхуу аращ. Ауэ дызэрыт лIэщIыгъуэм и кIэрыкIэ кьиIащ - абыр-э сэрэ дыкьалъхуащ».

Америкэм и курыкупсэм кьыщIэзыхьэщ ди псом щыIэ кьэралэ пэрытхэм я экономикэр щызэфыкIэ мы лъэхъэнэм цIыхухэм кьагурыIуэу щIадзащ рынокым гугъуехь псори зэрыдмыгъэкIыфынкIуэр, ар цIыхухэм я псэукIэр ергъэфIэкIуэным хуэунэтIа кьэралгубгъэм фIэкI зэрыкъуэфIэмыкIынкIуэр.

Дэ тегушхуауэ япэкIэ дыщыкIуэгъэнэр захуагъэр, мамырыгъэр, лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэр, щIэныгъэ лъагэр тегъэщапIэ тщIымэщ. Апхуэдэ гъэзэгуп Лениным дызытригъэувауэ щытар. Аращ абы и цIэр мыкIуэдыжьну щыщытыр.

ЩЫХЪЭЛЫ Зэирэт,
КъБР-м и Парламентым и депутат; КПРФ-м и Къэбэрдей-Балъкъэр рескомым и ягъэ секретарь.

Политикэ партхэм

Сенатор Чеченов Хьусейн лъэIуакIуэ бзыльхугъэм йодаIуэ.

Путин Владимир и жылагъуэ Iуэхущапи Iэм

Абы и тхьэусыхафэр зэхигъэкIын папщIэ, Чеченов Хьусейн унафэ ищащ Iэщ Iагъэлъэхэр Пенсэ фондым кIуэуэ щыщIэупщIэну.

Апажэ М. и лъэIури хуагъэзэщIну къыщIэкIынущ. Абы депутатым щыхьэхуэзащ и щIалэр Суворовскэ еджапIэм щIигъэтIысхьэнымкIэ кьыдэIэпыкъуну. «Щалэр цIыкIур узыншэмэ, едэным тэмэму хэзагъэмэ, зыхуэфащэ документэхэри иЗмэ, абы зэфIэмыкIыну зыри хэлъу слъагъуркъым. Уэ етIуанэ гупым хиубыдэ ныкьуэдыкьуагъэ ущIэкIэ, сабинитI щупIкIэ, схуэзфIэкI псомкIи сыбдэIэпыкъунщ», «къигъэгугъащ щIыбзыр Чеченов Хьусейн.

«1920-1944 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щыIэрахьа политикэ залымыгъэм текIуадэхэм я Фэепль тхылъыр» зыгъэхьэщра лэжьакIуэ гупым я мурадыр лей зытехьахэм я фэеплыр хьумэнырц, унагъуэхэм я тхьдэр, уфыгъэнымкIэ Iэужьыгъэхэм я гупым я унафэщI, экономикэ щIэныгъэхэм я кандидат; Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым и кафедрэм и унафэщI Лафыщ Н.

Абы щепсалъэм Чеченов Хьусейн къыхигъэщхьэхуэкIащ: «Сэ бадуу си фIэщ мэхъу тхыдэм и зэрыкъэзэрэйм зи гъащIэ ихьа цIыху лажьэщIэхэм я фэеплыр кьэкIуэну щIблэхэм я гум къызэриинэнур икIи абы папщIэ сихуэфIэкI псори злъжьынщ».

КъБР-м и Правительствэм и Уэрэм иджьблагъэ щекIуэкIащ Жылагъуэ зэгугъэныгъэхэм заужьынымрэ щIыхуэхэм я хуитынымрэ хьумэнымкIэ комиссэу республикэм и Президентым деж щыIэм хэтхэм я зи чэзу зэIуащ.

Хабзэр зэрагъэзащIэм кIэлъоплъ

ЗэIущIэхэр

Ар кьызэIуихащ икIи иригъэжьу кIуащ комиссэм зыуап зыхь и секретарь **Беппаев Суфян.**

Япэу утыкур хуит зыхуащIа, Тэрч-Малкъ къэзакъокIэрыгым и атаман **Любуня Николай** тепсэлъыхьащ хабзэнщагъэ зылэжьаxэр пIалъэкIэ щыIэкIэ щIыпIэхэр зыхуэй-зыхуэфIкIэ кьызэрыгъэзэщIапIэмрэ зэрыщIэхэр зэрагъэзащIэмрэ.

- КъэщIакIуэ гупым хэтхэм зэдгъэлъэгъуащ Налшык, Прохладнэ кьалэхэм щIэпхъэджащIэхэр пIалъэкIэ здэщыIэ псэупIэхэр, Май, Бахъсэн, Тэрч, Шэрдж, Аруан, Щэджэм районхэм щыIэ хабзэхьэмрэ Iуэхущапи Iэхэр, административнэ щIэпхъэджагъэ зэрыжьаxэр щаIыгъуэ Налшык дэтыр, - жиIащ Любуня Николай. - Абыхэм щаIыгъхэм дахэупщIыхьащ милицэм и лэжьакIуэхэр кьаэзрыхущытым теухуауэ. Псори зэхэту цIыху 47-м депсэлъыхьащ. Абыхэм яхэтщ кьызэрыгуэкIлэжьакIуэхэри, хьэрычэтымщIэхэри, дэзм кьуныкъу щызыщIэхэри, студентхэри, пенсионерхэри, Iэнатlэнщэхэри. ДызэупщIахэм я псоцI 66-р щаIыгъ. щIыпIэм кьыщIэкIуэкI Iуэхуэхэм арэзы кьащI, процент 8,5-м я хуитынымгъэхэр кьызэпауду кьалъытэ, процент 14,8-м жэуап кьыдатыфакъым. «Фи гъащIэмкIэ, зыщыгъэмкIэ щынагъуэ щыIэу кьэфIытэмэ, хэт япэу зызыхуэзгъэзэнр?» - жьтIэу абыхэм дащIущIым кьыдата жэуапыр дамыгъэзэщIагъуэу кьэзакъым. Процент 41-м тутнакъым и унафэщIэхэм хьыбар ирагъэщIэнущ, процент 11-р прокуратурэм тхьэусыхэнущ, процент 15-м я щынагъэншагъэр езыхэм кьызэрагъэпэщыжьынущ. КьызэрагъэщIапхъэщ щы Iуэхущапи Iэм щыIэ зэтхэнэ зыри тепIэнщIэтыынкIэ, напэ-Iэльэщ Iэ, хьэкъущыкъэхэмкIэ кьызэрызэгъэпэщащ. Зэрыс лъэхъэущхэм я кьабзагъми арэзы укъещI.

Адэкlэ Беппаев Суфян игъэбелджылащ цIыкуэхэм кьагъэхьа тхьгъэхэм хэпIэн дэжьыгъэр зэрекIуэкIыр. Ар кьытеувыIащ Прохладнэ гъэхьэну дыщIэлъIуэри, ар кьытхуадакъым», - жиIащ Беппаев Суфян.

ЩХЬЭЩЭМЫЩI Из.

Лениным и цIэр мыкIуэдыжьнщ

(КIэухыр. ПэщIэдзэр 1-нэ нап.).

Иужьрей илъэс 15 - 20-м кьуриубыдэу ди деж щащакъым щIалэгъуалэм я кьэлIыкIуэ зэгъэзэжьыным идкыьрей предприятэу зы закъуи. Езым и лъэхьэнэм Лениным экономикэм кьыдэрагъэпэща лъабжьэ и лъащIр и тегъэщапIэу нужькIэ Сталиным гъэ кьэс предприятэу 300 къызэIуихыу щытащ. Зыкъэ и пэкIэ кьэралым щауущащ техникэ пэрытымкIэ къызэгъэпэща заводу мини 6. Гражданскэ зи и ужькIэ дэ зы кхъухьлъатэ, зы танки, зы «трактор», зы комбайнри дгIакъым. Ауэ илъэс 20 дэкIри, фашистхэр кьэщыттеуам щыгъуэ, дэ абыхэм япэдгъэувауэ дуней псом щыIэ хьэкIыфIэу Т-34 танкыр, «Катюша» системэр, ИЛ кхъухьлъатэ лъэщхэр.

Лениным гулъытэщхуэ яхуищIыр пащтыхьым и зэманым кIуэдыжьным щыIэ лъэпкъ цIыкIуэм. Совет властым и лъэхьэнэм ди республикэм ухуэныгъэхэм зэшаубгъуэщ. Абы щащащ «Искож» комбинатым, «Телемеханика», э лектроваКуум Iэмэпсымэхэр кьыщIэзыгъэжI, полупроводник Iэмэпсымэхэр кьыщIэзыгъэжI заводхэм хуэдэ предприятэ лъэщхэр. Щыхьэ хозяйствэм и Iэнатlэкъэр гаэкIэ кьызэрагъэпэщащ, Iэнатlэщхэр кьызэIуахащ, рабочэ классыр зэтеуващ. Абы щащащ щIэныгъэшхуэ зыбгъэдэлъ инженерхэр, унафэщIхэр. Къэбэрдей-Балъкъэрыр нартыху гъэкIыныжьмкIэ СССР-м щыпашэхэм яхуэващ икIи кьигъэлъэгъуэ зэфIэкIыщхуэ и дамыгъэу Ленин орденыр тIу, Октябрь революцэм и орденыр, Лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэм и орденыр кьратащ. Дэ, коммунистхэр, ноби дрогушхуэ ди Ильич лъапIэм бгъэдэлъа лыигъэмрэ акъылымрэ. Пэжьыгъэ кьабзагъэрэ зи гум ильхьуэм бгъэ и цIэр зэи ящIыгъупщIэнукъым.

Лениным и щэржащагъэмрэ лIыгъэмрэ дуней псом кьышалъэтэу щытащ. Франджы тхаКIуэ щэрыIуэ Ролан Ромен абы хужиIащ: «Сэ Лениныр сфIэтельыдэжщ. СщIэкъым ди лIэщIыгъуэм Европэм абы пэжыгъэзыуэщ щыхуэмысуэ... Дунейм тет щыкIэ абы езым и фэеплъ мыкIуэдыжьныщ ихуащ».

Черчилль Уинстон итхъуэ щытащ: «Лениным и акъылыр ящхуэ кьыщIэзыгъэнэм деж дуней псор зэрыщIту щыIэ ящхуэ кьыщIэзыгъэнэм деж дуней псор зэрыщIту щыIэ, а дуней и икIа-гъэри зэхуэмыдэныгъэри хэту. Апхуэдэ цIыку ильэсищэм зэ кьалъхуу аращ. Ауэ дызэрыт лIэщIыгъуэм и кIэрыкIэ кьиIащ - абыр-э сэрэ дыкьалъхуащ».

Америкэм и курыкупсэм кьыщIэзыхьэщ ди псом щыIэ кьэралэ пэрытхэм я экономикэр щызэфыкIэ мы лъэхъэнэм цIыхухэм кьагурыIуэу щIадзащ рынокым гугъуехь псори зэрыдмыгъэкIыфынкIуэр, ар цIыхухэм я псэукIэр ергъэфIэкIуэным хуэунэтIа кьэралгубгъэм фIэкI зэрыкъуэфIэмыкIынкIуэр.

Дэ тегушхуауэ япэкIэ дыщыкIуэгъэнэр захуагъэр, мамырыгъэр, лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэр, щIэныгъэ лъагэр тегъэщапIэ тщIымэщ. Апхуэдэ гъэзэгуп Лениным дызытригъэувауэ щытар. Аращ абы и цIэр мыкIуэдыжьну щыщытыр.

ЩЫХЪЭЛЫ Зэирэт,
КъБР-м и Парламентым и депутат; КПРФ-м и Къэбэрдей-Балъкъэр рескомым и ягъэ секретарь.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и ЩIэныгъэ щыкIэм и фIагьыр къызэрыщыгъэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

«Урысей Федерацэм щIыпIэ самоуправленэ къызэрыщызэрагъэпэщ хабзэу псоми яхуэгъэзахэм я Iэужькlэ» 2003 гъэм жэпуэгъуэм и 6-м кьыдэкIа Федеральнэ закон №131-ФЗ-м и 18.1 статьям тету икIи «Кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ самоуправленэм и органхэм я лэжьыгъэм и фIагьыр къызэрыщыгъэ щIыкIэм и Iуэхукlэ» Урысей Федерацэм и Президентым 2008 гъэм мэлыжьыхьым и 28-м кьыдигъкIа Указ №607-р, Урысей Федерацэм и Правительствэм 2008 гъэм фокIадэм и 11-м кьыщта Унафэ №1313-р гъэзэщIэн мурадкIэ**унафэ щIи:**

1. Къэштэн мы Указым щыIуэну:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ грантхэр зэрыкуагъэув хабзэр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и кьалэ округэмэрэ муниципальнэ районхэмрэ я щIыпIэ самоуправленэм и органхэм ирагъэкIуэкI лэжьыгъэм и фIагьыр къызэрапщытэ щIыкIэм унагъуэ кIэрыкубжьэрыуэхэмрэ промышленнэ пыдзахэхэмрэ зэрызэхуэхьэсам, зэрызэхуэхьэсыжьыгъэ кIуэдым, щIынальэхэр зэIуэпэщ зэращIэмрэ щхъуантIагъэхэр зэрыщыкъагъэм, уэрамхэр зэрагъэзэжьым теухуауэ щIагъуэжь

Псалъэ, псалъэ, «Адыгэ псалъэ» – лъэпкъыбзэм и хъумакІуэ пэж!

85

Мэзыхьэ Борис и гукъэкІыжхэр

(КІэлыкІуэр. Пэщдэзэр №74-м нтц).

ИЛЪЭС ТІОЩІРЭ пщыкІэ унафэ кІыщыпхуащІи уи унафэ щыщІэти щы1эу зы лэжьапІэ гуп ущыхэтакІэ, унагу къэбдІыжьи мащІэкІэмкІи. УиныбжьыкІэ ирипсихологыгуэр зэхэпхами, уи жагъуэ хьун гуэр пльэгъуами пщогъупщэж. Уи гум къиНэр гуапагъэу, дахагъэу пльэгъу арщ, зыхэпшарщ. Апхуэдизу Іэфіу си щхьэм нобэ кьынар сызыкІэрыпсыхьэрщі, лжьыгъэм хэшпІэ сыхъун папщІэ, гугъу зыкьыІэдзегъэхьа, зи дерс Іущхэр ноби сэбэп кьыхсуэхьу а цІыху Іумахуэхэр зщІ. Абыхэм ящыщ ку1эдыр дунеЙм ехьжамэ, я суРэтыр си нэгу щІэтщ, я макъ зэх эсхьку кьыхсщохьу.

Газетым практикэ дыщыщІыа мазэ зытІум дэ къудамэ псоми дыщыІэжьати, ж журналист гупыр тцыхуэт, дыкъацІыхуат. Абы кьыхэкІыри, г уитІщхьитІыгъэ хэмыльу лэжьыгъэм сыпэрыхьат . Нэхъыщхьэратти, си нэ нэхъ кьыІэуикІ щэнхабзэмкІэ къудамэм сагъэкІуащ. Практикэ дыщыщІыам абы и унафэщІу щытагр **ТІэжь Петрщ**. Ар партым и обкомым лэжьакІэу ящэри, къудамэм и тхьэмадэ хьуат **Къэрмокьуэ Мухьэмэд.** А зэманым Мухьэмэд зи цІэр Іуа журналистэ т-кьыззэгъэпэщакІуэ Іэкіуэльакіуэт. Ялъ лъэбакъуэхэр Мухьэмэд и унафэм сыщІэту зэрысчамэдзэ си насыпкиныкІуэ кьызольытэ. Сыту жы-пІэмэ Къэрмокьуэ Мухьэмэдэ щэблэр лжьыгъэм хуигъасэ къудейтэкъым, атІэ, адэм е кьу1эш нэхьыжьым ху1эдэу, щалэхэр гъащІэм, псэукІэм, дуней тетыкІэ т эмэлым хуиущийрт, кьыдзэажьэ щІалэгъуалэм и нэІэ ятригъэт эрпытт. Ар си щхьэкІэ згъэунэхуэ Іуэхущи, езым жесІэми щыкъезмыгъэщІащэми фІыщІэ ин хуэсщІу сопсэу.

Сыт апхуэдизу кьызэзыгъэІэр? Мухьэмэд зыздэлэжьа щалэхэм кьаХэкІакьым гъащІэ гуэргум тещхьэрыуКІа, унагъуэ тэмэм зымыщІа, зыпэрыт Іэнатіэм хьарзынэу емыхъуІа.

Щэнхабзэмкіэ къудамэр редакцэм и къудамэ нэхъ льэщх эм ящыщт. Абы щылажьэхэри щэныгъэфІ зиІэ ткъыІэ, усакІуэ щалэгъуалэти, я бзэр нэхъ жант, кьабзэт, «газетыбзэ» жьыуаІэм кьыщхьащыкІыу . Зэман зэмылІэжьыгъуэхэм къудамэм я зэфІэкІ щагъэлэгъуащ **Елгъэр Кашиф, Къэрмокьуэ Хьэмид, КІэщт Мухьэ, Кьагьырмэз Борис, Брай Адэлбий, Хьэх Сэфарбий, Уэрэзей Афлик, Мыкту жь Анатолэ, Хьэту Петр** сымэ. Адыгэ журналистикэ м и мызакъуэу, литературэм хэпхьажьыгъэшхэу я хуэзыщІа защІэкъэ! Атіэ апхуэдэ щыху зэчийфІэ куэдыр зэщІэбгъэуІуэм, зэгурыбгъэІуэм, бынэтІым щхьэкІэ уэрэм ураззэчийжу ущытын хуейщ.

Мухьэмэд а псор хуэзфІэкІащ, абы и фІыщІэкІэ ди къудамэр республикэм и щэнхабзэм и хасэ хьущащІэкІэ ущыуэну сфІэщыпхьэм. Мухьэмэд и нэІуасэ мыхьэ уу, фІы дыдэу щІыхьрт щэнхабзэм и Іэнатіэ зэмылІэужьыгъуэхэм щылажьэ щІыхухэр, быдзу япыщІат театрхэм, къэралфилармонием, литературэм, гъуэдзкІэм, щІэныгъэ Іуэхущіапіэхэм я унафэщІхэм. Абы кьыхэкІыу дэнэ кът кьыщыхуэами кьыщыхунуми дыщыгъ уаэзт.

Зи гугъу сущы зэманми нэхъ иужьыІуэ лъэхъэнэхэми ди къудамэр быдзу ящІэжьаащ щІэрэ щхьэрэ зиІэу щэнхабзэм я гъуэзджэмрэ я Іэнатіэм пэрытхэми, тхэн, джэгуф щІэзыдзагъащІэ щІалэгъуалэми. Къудамэм и лъэІыкІи, езыхэм я жьрджэмкІи щІэх-щІэхыуІэ кьытху этхэрт Теунэ Хьэпим, Щоджэ зиІэжьыІэдэм, Щортэн Аскэрбий, Кьардэнгъуэ Зырамыку, Хьэ хьупащІэ Хьэжбэчыр, Хьэкіуащэ Андрей, МафІэдз Сэрэбий, Багъ Петр сымэ, я зэгъэщІэкІэ. Щэч хэмылъу, абыхэм газетыр нэхъ гъэщІэгъуэн ящІырт, газет еджэм я бжьыгъэм хагъахьу э зэпытт.

Литературэм зиуэзщІыныкІэ критикэм и мыхьэхэр псоми ящІэ. Щэнхабзэмкіэ къудамэм дэ ящІэ къудейтэкъым, атІэ тхылъыщІэхэм ятеухуа тхыгъэхэр щІэх-щІэхыуІэ тридзэрт. Ахэр нэхьыбзэу кьытхуэзытхри а Іуэхур зи ІэщІагъэ цІыхухэрт. Тхакіу эхэм, усакіу эхэм гъэгу махэр жраІэу, я щыщІынагъэхэр ирагъэхьагъэу тхыгъэ зэуэ зи Іэдакъэ кьэщІкІэ Сокьур Мусэрбий, КІурашын БетІал, Шэвлокьуэ Петр, Кьхуэлуфэ Хьэчим, Кьуэдзокьуэ Хьэсэн сымэ абы и лъэныкъэкІэ жьыдзэрэ кьыжьуэр. Статьяхэр кьытхуахь кьудейтэкъым - газетым кьытехуа тхыгъэхэр кьаэзрыщыхьуар жаІэу редакцэм кьэпсалъэ хэрт, ахэр зи Іэдакъэщэкіэхэм яхуэзэхэрти, псалъэмакъ щхьэпэ драгъэкІуэкІыр.

Ди къудамэр щэнхабзэм и хасэм хуэдэт, абы и джэлэт, щІыкьысІэм нэгъуэщІ щхьэусыгьуи иІэщ. Ди пэш щыкІыр цІыхуэ кІуапІэт: тхакіуэхэр, усакіуэхэр, ежьжагьэщхьэхэр, артистхэр, щэнхабзэм и лэжьакІуэ нэгъуэщІхэр кьытхуемыблагъэу махуэ щІагъуэ дэкІыртэкъым. Дэтхэнэми кьалэн зыхуищІыжа хуэдэт и ехьулІэныгъэхэмкІэ, игу зэрыгъуми кьыщІэту кьэхуэн. Псом хуэмыдэу сигу кьинэжащ Кьэхъуи нэс кьинкІыуРэ кьытхуэхьащІэу щыта **ХьэхъупащІэ Амырхан.** Си фІэщ ахуркъым Налшык кьыдыхьауэ ар ди деж кьыщемылэгъа кьэхъуауэ. Зи ныбжькІэ мыщІэлэжи тхьэмадэр екІуу зэщІэупсауэ, адыгэ фащэр и пкъым щІызу, и бгъэм ор ден льапІэр хэльрэ пыІэ хьурейр щхьэрыгъуеу щыкІыхьэр т, тІэкІу зигъэпсэхурти, ятІонэрт хьащхьэрыкІыр. Хэлаугъэу Іуэху гъэр къытекІухьауэ сщІэжьркъым, ау я сыт хуэдизу хьыбар, уэрэд къыгъхуІуэтэжат абы! АрщхьэкІэ, бетэмал, тІтхатэкъым. Дигуи тхуиубыдакъым. Апхуэдэу кІуэдащ Амырхан и «фыщ» пхъуантэм щыщ Іэджи.

Іуэху тельыджэ мащІэ фыщІигъэдэІуакъым тхакіуэ, еджагъэшхуэ, цІыху телыджэу дунейм тета **Елмэс Іэуэдин.** ГъащІэм и Іэнатіэ іуэри щыІэ кьыщІэкІынтэкъым абы зыхимыщІыкІ, Іэуэдин пщэдджыжьым кьыщІыхьаІэ, щэджагьуэ хьуху лажьэ дгІэтэкъым, щэджагьуэм кьэкІуамэ, пщыхьэщхьэ пщІондэ дыщысынут дедаІуэу. Ёзыр удихьэхыу дахэу, купщафІэуэт зэрыпсалъэр. ЕлмэсыМ дымыщІэ куэдым дыщІыпсэдзэІуэ тхыдэм, щІэныгъэм, щэнхабзэм, политикэм теухуауэ. Абы жиІауэ щытахэм ящыщу мыри сигу кьинащ.

... Махуэ з гуэрым Іэуэдин ди хьэщІэт. СщІэжьрыкІэм псалъэмакъыр политикэм щІынэсар. Сытми, нэсри гупсысэ гуэрхэм яБыгъыу заулкІэ щысри и псалъэм пищащ:

- Совет Союзыр хьэбэсабэу льэлъэжьнущ. Апхуэдизу лъэпкъыр щыізэгурымІуэж кьэхъунущ.

А зэманым апхуэдэу жьпІэн дэнэ кьэна, уегупсысын кьудейр щІэпхьаджагъэу кьалытэнут. Дэ а псалъэмакъым пытщакъым, иужькІи дытепсэлъыхьажьакъым, Іэуэдин революционерщ, Іэджи жеІэ жоуэ дегупсыса мІхьумэ. ЖиІари ди фІэщ хьуакъым. Ауэ кьэралыр зэбгрыпсэлъыжьа нэужь, Іэуэдин и псалъэхэр куэдрэ сигу кьэкІыжащ.

Къудамэм хабзэ, нэмыс щІэлъу, щхьэ ж хуэзэфІэкІ кьимыгъанэу дызэздзэлэжьащ. Ар зи фІыщІэр Мухьэмэдт, Редакцэм кьудрэ щызыпхагъэуІукІ щыІэт: абыхэм я Іуэху щІыдзкІыр щІэныгъэ зиІэ щІалэгъуалэр Мухьэмэд деж яГьакІуэри аращ, жаІэу. Ари хьлъагъэщ, ауэ нэхьыщхьэрратэкъым: Мухьэмэд щІалэгъуалэм ящІэжьрэт редакцэм кьэкІуэным и пэкІи. Ауэ абы щІэблэр пэжыгъэ кьудейрэкъым зыхуиущийр, атІэ, зэрыжьсІащи, псэукІэм, дуней тетыкІэм, цІыху хэтыкІэм, унагъуэ Іуэхуэхэр зэрызэкІэльыгъэкІуэн ху1ейэми я дерс Мухьэмэд кьыдзитырт.

Сыт апхуэдизу кьызэзыгъэІэр? Мухьэмэд зыздэлэжьа щалэхэм кьаХэкІакьым гъащІэ гуэргум тещхьэрыуКІа, унагъуэ тэмэм зымыщІа, зыпэрыт Іэнатіэм хьарзынэу емыхъуІа.

Щэнхабзэмкіэ къудамэр редакцэм и къудамэ нэхъ льэщх эм ящыщт. Абы щылажьэхэри щэныгъэфІ зиІэ ткъыІэ, усакіуэ щалэгъуалэти, я бзэр нэхъ жант, кьабзэт, «газетыбзэ» жьыуаІэм кьыщхьащыкІыу . Зэман зэмылІэжьыгъуэхэм къудамэм я зэфІэкІ щагъэлэгъуащ **Елгъэр Кашиф, Къэрмокьуэ Хьэмид, КІэщт Мухьэ, Кьагьырмэз Борис, Брай Адэлбий, Хьэх Сэфарбий, Уэрэзей Афлик, Мыкту жь Анатолэ, Хьэту Петр** сымэ. Адыгэ журналистикэ м и мызакъуэу, литературэм хэпхьажьыгъэшхэу я хуэзыщІа защІэкъэ! Атіэ апхуэдэ щыху зэчийфІэ куэдыр зэщІэбгъэуІуэм, зэгурыбгъэІуэм, бынэтІым щхьэкІэ уэрэм ураззэчийжу ущытын хуейщ.

Мухьэмэд а псор хуэзфІэкІащ, абы и фІыщІэкІэ ди къудамэр республикэм и щэнхабзэм и хасэ хьущащІэкІэ ущыуэну сфІэщыпхьэм. Мухьэмэд и нэІуасэ мыхьэ уу, фІы дыдэу щІыхьрт щэнхабзэм и Іэнатіэ зэмылІэужьыгъуэхэм щылажьэ щІыхухэр, быдзу япыщІат театрхэм, къэралфилармонием, литературэм, гъуэдзкІэм, щІэныгъэ Іуэхущіапіэхэм я унафэщІхэм. Абы кьыхэкІыу дэнэ кът кьыщыхуэами кьыщыхунуми дыщыгъ уаэзт.

Зи гугъу сущы зэманми нэхъ иужьыІуэ лъэхъэнэхэми ди къудамэр быдзу ящІэжьаащ щІэрэ щхьэрэ зиІэу щэнхабзэм и гъуэзджэмрэ я Іэнатіэм пэрытхэми, тхэн, джэгуф щІэзыдзагъащІэ щІалэгъуалэми. Къудамэм и лъэІыкІи, езыхэм я жьрджэмкІи щІэх-щІэхыуІэ кьытху этхэрт Теунэ Хьэпим, Щоджэ зиІэжьыІэдэм, Щортэн Аскэрбий, Кьардэнгъуэ Зырамыку, Хьэ хьупащІэ Хьэжбэчыр, Хьэкіуащэ Андрей, МафІэдз Сэрэбий, Багъ Петр сымэ, я зэгъэщІэкІэ. Щэч хэмылъу, абыхэм газетыр нэхъ гъэщІэгъуэн ящІырт, газет еджэм я бжьыгъэм хагъахьу э зэпытт.

Литературэм зиуэзщІыныкІэ критикэм и мыхьэхэр псоми ящІэ. Щэнхабзэмкіэ къудамэм дэ ящІэ къудейтэкъым, атІэ тхылъыщІэхэм ятеухуа тхыгъэхэр щІэх-щІэхыуІэ тридзэрт. Ахэр нэхьыбзэу кьытхуэзытхри а Іуэхур зи ІэщІагъэ цІыхухэрт. Тхакіу эхэм, усакіу эхэм гъэгу махэр жраІэу, я щыщІынагъэхэр ирагъэхьагъэу тхыгъэ зэуэ зи Іэдакъэ кьэщІкІэ Сокьур Мусэрбий, КІурашын БетІал, Шэвлокьуэ Петр, Кьхуэлуфэ Хьэчим, Кьуэдзокьуэ Хьэсэн сымэ абы и лъэныкъэкІэ жьыдзэрэ кьыжьуэр. Статьяхэр кьытхуахь кьудейтэкъым - газетым кьытехуа тхыгъэхэр кьаэзрыщыхьуар жаІэу редакцэм кьэпсалъэ хэрт, ахэр зи Іэдакъэщэкіэхэм яхуэзэхэрти, псалъэмакъ щхьэпэ драгъэкІуэкІыр.

Ди къудамэр щэнхабзэм и хасэм хуэдэт, абы и джэлэт, щІыкьысІэм нэгъуэщІ щхьэусыгьуи иІэщ. Ди пэш щыкІыр цІыхуэ кІуапІэт: тхакіуэхэр, усакіуэхэр, ежьжагьэщхьэхэр, артистхэр, щэнхабзэм и лэжьакІуэ нэгъуэщІхэр кьытхуемыблагъэу махуэ щІагъуэ дэкІыртэкъым. Дэтхэнэми кьалэн зыхуищІыжа хуэдэт и ехьулІэныгъэхэмкІэ, игу зэрыгъуми кьыщІэту кьэхуэн. Псом хуэмыдэу сигу кьинэжащ Кьэхъуи нэс кьинкІыуРэ кьытхуэхьащІэу щыта **ХьэхъупащІэ Амырхан.** Си фІэщ ахуркъым Налшык кьыдыхьауэ ар ди деж кьыщемылэгъа кьэхъуауэ. Зи ныбжькІэ мыщІэлэжи тхьэмадэр екІуу зэщІэупсауэ, адыгэ фащэр и пкъым щІызу, и бгъэм ор ден льапІэр хэльрэ пыІэ хьурейр щхьэрыгъуеу щыкІыхьэр т, тІэкІу зигъэпсэхурти, ятІонэрт хьащхьэрыкІыр. Хэлаугъэу Іуэху гъэр къытекІухьауэ сщІэжьркъым, ау я сыт хуэдизу хьыбар, уэрэд къыгъхуІуэтэжат абы! АрщхьэкІэ, бетэмал, тІтхатэкъым. Дигуи тхуиубыдакъым. Апхуэдэу кІуэдащ Амырхан и «фыщ» пхъуантэм щыщ Іэджи.

Іуэху тельыджэ мащІэ фыщІигъэдэІуакъым тхакіуэ, еджагъэшхуэ, цІыху телыджэу дунейм тета **Елмэс Іэуэдин.** ГъащІэм и Іэнатіэ іуэри щыІэ кьыщІэкІынтэкъым абы зыхимыщІыкІ, Іэуэдин пщэдджыжьым кьыщІыхьаІэ, щэджагьуэ хьуху лажьэ дгІэтэкъым, щэджагьуэм кьэкІуамэ, пщыхьэщхьэ пщІондэ дыщысынут дедаІуэу. Ёзыр удихьэхыу дахэу, купщафІэуэт зэрыпсалъэр. ЕлмэсыМ дымыщІэ куэдым дыщІыпсэдзэІуэ тхыдэм, щІэныгъэм, щэнхабзэм, политикэм теухуауэ. Абы жиІауэ щытахэм ящыщу мыри сигу кьинащ.

... Махуэ з гуэрым Іэуэдин ди хьэщІэт. СщІэжьрыкІэм псалъэмакъыр политикэм щІынэсар. Сытми, нэсри гупсысэ гуэрхэм яБыгъыу заулкІэ щысри и псалъэм пищащ:

- Совет Союзыр хьэбэсабэу льэлъэжьнущ. Апхуэдизу лъэпкъыр щызэгурымІуэж кьэхъунущ.

А зэманым апхуэдэу жьпІэн дэнэ кьэна, уегупсысын кьудейр щІэпхьаджагъэу кьалытэнут. Дэ а псалъэмакъым пытщакъым, иужькІи дытепсэлъыхьажьакъым, Іэуэдин революционерщ, Іэджи жеІэ жоуэ дегупсыса мІхьумэ. ЖиІари ди фІэщ хьуакъым.

Ауэ кьэралыр зэбгрыпсэлъыжьа нэужь, Іэуэдин и псалъэхэр куэдрэ сигу кьэкІыжащ.

Къудамэм хабзэ, нэмыс щІэлъу, щхьэ ж хуэзэфІэкІ кьимыгъанэу дызэздзэлэжьащ. Ар зи фІыщІэр Мухьэмэдт, Редакцэм кьудрэ щызыпхагъэуІукІ щыІэт: абыхэм я Іуэху щІыдзкІыр щІэныгъэ зиІэ щІалэгъуалэр Мухьэмэд деж яГьакІуэри аращ, жаІэу. Ари хьлъагъэщ, ауэ нэхьыщхьэратэкъым: Мухьэмэд щІалэгъуалэм ящІэжьрэт редакцэм кьэкІуэным и пэкІи. Ауэ абы щІэблэр пэжыгъэ кьудейрэкъым зыхуиущийр, атІэ, зэрыжьсІащи, псэукІэм, дуней тетыкІэм, цІыху хэтыкІэм, унагъуэ Іуэхуэхэр зэрызэкІэльыгъэкІуэн ху1ейэми я дерс Мухьэмэд кьыдзитырт.

А зэманым Мухьэмэди тхакіуэ нэхъ щІалэхэм хабзэ щыІт. Иджы Къэбэрдей-Балкъэрым и щыхуэбэ тхакіуэ, республикэм и Къэрал саугъэтэр зрата Къэрмокьуэр хэкум щагъэльапІэ литераторщІ. Й ныбжьым, щІэрыІуатэкъм емыльытагъэу, ноби ар якІэльопулІ и гъэсэну щытахэм я Іуэху зэрекІуэкІым, а гъэсэнхэм езыхэм я жьакІэр кьетхъ у хами, Мухьэмэд и чэнджэщ щІодэІухэр.

Нэхъ нужькІэ кьудамэм и унафэщІу щыта **Шэджыхьэщэ Хьэмыщ, Хьэх Сэфарбий, Уэрэзей Афлик** абы и хабзэ дахэхэм пащэу, ахэр яГъэбагъуэу я Іэнатіэ пэрытащ. Щэнхабзэмкіэ кьудамэм лэжьэн щыщІэздзэ, нужькІэ абы и унафэщІ щхьэм зыбжанэкІэ сызэрыщІэжьам щхьэкІэ адрей кьудамэхэм я ІуэхуэщІафэр нэхъ згъэльапхьышу аракьым. Газетым и дзгъэнэ кьудамэми кьалэн пыухыкІа и пщэ дэльу, абыхэм щылажьэхэми дахэр тэмэму яГъэзащІэу щытащ. Кьэбгъэльагъуэмэ, кьудамэ нэхъыщхьэу кьалытэр партлъжьыгъэм тетхыхьырат. Пэ жыр жьыІэн хуеиІу - цІыхуэр гъэсэныжьІэ, зэхэщІыкІ яхэлъу лъжьыгъэм бгъэдэтэныжьхуэущиныжьКІэ абы кьэзгъэкІыжьрт. Коммунист идеологием щІэтауи щрет ауэ парт, комсомол организацэхэм я гъэсэныгъэущиныгъэ лъэкьыгъэм я сэбэпщІу ельуащІу, хабзэщІу, щІэпхьаджащІу а зэманым куэд зэрыщымыІар. Зэныбжьэгъугъэм хуэпэж, кьэлэлу лажьэ, умыдыгъуэ, Хэкур фІыуэ лъагъу - ахэратэкъэ щІэблэр зыщІапІыкІыр? Сытыт абы Іейуэ хэпльыр? Уеблэмэ а хабзэ дахэхэр коммунистхэм кьагугъпсысатэкъым - ахэр ижь-ижьыж льандэрэ цІыхухэм кьадекІуэкІырт, ну спыымэн динми чыристанми щІэблэр зыщІипІыкІхэм ящыщт, иужькІэ коммунистхэм Іэщэу я ешащтауэ.

Мы къудамэм зэн щагъэлэжьакъым зэфІэкІ зимыІэ журналист. Илъэс куэд дыдэкІэ абы и унафэщІу щытащ **Апажэ Назир.** Щэныгъэ куу зыбгъэдэлъ, акъыл жан зиІэ, гушыІэ зыбгрЕфІ щІыхут Назир. Тельыджэу гурыхуэти, тхыдэм, щэнхабзэм, парт унафэу пасэу кьащтахэм ятеухуауэ ущеупщІа дакъикъэм жэуап гъэх уа кьуртынут Щэныгъэ кІэщыщІэу тІу зиІэ (Къэбэрдей-Балкъэр

Дал Іэуес *(1948 - 1951)*

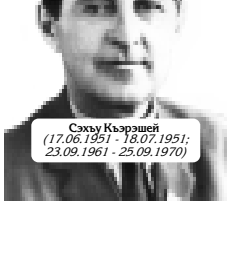

Сэхэу Къэрэшей *(17.06.1951 - 18.07.1951; 23.09.1961 - 25.09.1970)*

●Газетым и унафэщІхэр

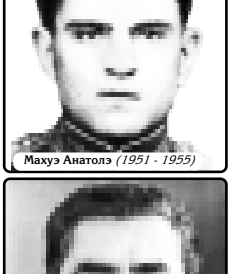

Махуэ Анатолэ *(1951 - 1955)*

Лыбекьуэ Хьэбас *(1970 - 1978)*

Дол Батырбий *(1955 - 1961)*

Мэзыхьэ Борис *(1982 - 1997)*

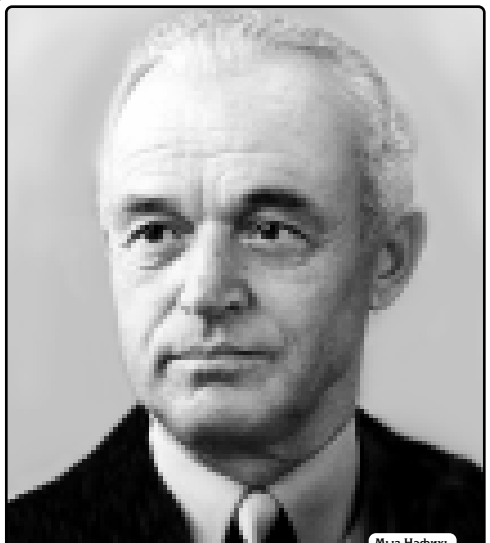

Мыз Нэфхь

кІынтэкъым абы зыхимыщІыкІ, Іэуэдин пщэдджыжьым кьыщІыхьаІэ, щэджагьуэ хьуху лажьэ дгІэтэкъым, щэджагьуэм кьэкІуамэ, пщыхьэщхьэ пщІондэ дыщысынут дедаІуэу. Ёзыр удихьэхыу дахэу, купщафІэуэт зэрыпсалъэр. ЕлмэсыМ дымыщІэ куэдым дыщІыпсэдзэІуэ тхыдэм, щІэныгъэм, щэнхабзэм, политикэм теухуауэ. Абы жиІауэ щытахэм ящыщу мыри сигу кьинащ.

... Махуэ з гуэрым Іэуэдин ди хьэщІэт. СщІэжьрыкІэм псалъэмакъыр политикэм щІынэсар. Сытми, нэсри гупсысэ гуэрхэм яБыгъыу заулкІэ щысри и псалъэм пищащ:

- Совет Союзыр хьэбэсабэу льэлъэжьнущ. Апхуэдизу лъэпкъыр щызэгурымІуэж кьэхъунущ.

А зэманым апхуэдэу жьпІэн дэнэ кьэна, уегупсысын кьудейр щІэпхьаджагъэу кьалытэнут. Дэ а псалъэмакъым пытщакъым, иужькІи дытепсэлъыхьажьакъым, Іэуэдин революционерщ, Іэджи жеІэ жоуэ дегупсыса мІхьумэ. ЖиІари ди фІэщ хьуакъым.

Ауэ кьэралыр зэбгрыпсэлъыжьа нэужь, Іэуэдин и псалъэхэр куэдрэ сигу кьэкІыжащ.

Къудамэм хабзэ, нэмыс щІэлъу, щхьэ ж хуэзэфІэкІ кьимыгъанэу дызэздзэлэжьащ. Ар зи фІыщІэр Мухьэмэдт, Редакцэм кьудрэ щызыпхагъэуІукІ щыІэт: абыхэм я Іуэху щІыдзкІыр щІэныгъэ зиІэ щІалэгъуалэр Мухьэмэд деж яГьакІуэри аращ, жаІэу. Ари хьлъагъэщ, ауэ нэхьыщхьэратэкъым: Мухьэмэд щІалэгъуалэм ящІэжьрэт редакцэм кьэкІуэным и пэкІи. Ауэ абы щІэблэр пэжыгъэ кьудейрэкъым зыхуиущийр, атІэ, зэрыжьсІащи, псэукІэм, дуней тетыкІэм, цІыху хэтыкІэм, унагъуэ Іуэхуэхэр зэрызэкІэльыгъэкІуэн ху1ейэми я дерс Мухьэмэд кьыдзитырт.

Сыт апхуэдизу кьызэзыгъэІэр? Мухьэмэд зыздэлэжьа щалэхэм кьаХэкІакьым гъащІэ гуэргум тещхьэрыуКІа, унагъуэ тэмэм зымыщІа, зыпэрыт Іэнатіэм хьарзынэу емыхъуІа.

Щэнхабзэмкіэ къудамэр редакцэм и къудамэ нэхъ льэщх эм ящыщт. Абы щылажьэхэри щэныгъэфІ зиІэ ткъыІэ, усакіуэ щалэгъуалэти, я бзэр нэхъ жант, кьабзэт, «газетыбзэ» жьыуаІэм кьыщхьащыкІыу . Зэман зэмылІэжьыгъуэхэм къудамэм я зэфІэкІ щагъэлэгъуащ **Елгъэр Кашиф, Къэрмокьуэ Хьэмид, КІэщт Мухьэ, Кьагьырмэз Борис, Брай Адэлбий, Хьэх Сэфарбий, Уэрэзей Афлик, Мыкту жь Анатолэ, Хьэту Петр** сымэ. Адыгэ журналистикэ м и мызакъуэу, литературэм хэпхьажьыгъэшхэу я хуэзыщІа защІэкъэ! Атіэ апхуэдэ щыху зэчийфІэ куэдыр зэщІэбгъэуІуэм, зэгурыбгъэІуэм, бынэтІым щхьэкІэ уэрэм ураззэчийжу ущытын хуейщ.

Мухьэмэд а псор хуэзфІэкІащ, абы и фІыщІэкІэ ди къудамэр республикэм и щэнхабзэм и хасэ хьущащІэкІэ ущыуэну сфІэщыпхьэм. Мухьэмэд и нэІуасэ мыхьэ уу, фІы дыдэу щІыхьрт щэнхабзэм и Іэнатіэ зэмылІэужьыгъуэхэм щылажьэ щІыхухэр, быдзу япыщІат театрхэм, къэралфилармонием, литературэм, гъуэдзкІэм, щІэныгъэ Іуэхущіапіэхэм я унафэщІхэм. Абы кьыхэкІыу дэнэ кът кьыщыхуэами кьыщыхунуми дыщыгъ уаэзт.

Зи гугъу сущы зэманми нэхъ иужькІыуІэ лъэхъэнэхэми ди къудамэр быдзу ящІэжьаащ щІэрэ щхьэрэ зиІэу щэнхабзэм и гъуэзджэмрэ я Іэнатіэм пэрытхэми, тхэн, джэгуф щІэзыдзагъащІэ щІалэгъуалэми. Къудамэм и лъэІыкІи, езыхэм я жьрджэмкІи щІэх-щІэхыуІэ кьытху этхэрт Теунэ Хьэпим, Щоджэ зиІэжьыІэдэм, Щортэн Аскэрбий, Кьардэнгъуэ Зырамыку, Хьэ хьупащІэ Хьэжбэчыр, Хьэкіуащэ Андрей, МафІэдз Сэрэбий, Багъ Петр сымэ, я зэгъэщІэкІэ. Щэч хэмылъу, абыхэм газетыр нэхъ гъэщІэгъуэн ящІырт, газет еджэм я бжьыгъэм хагъахьу э зэпытт.

Литературэм зиуэзщІыныкІэ критикэм и мыхьэхэр псоми ящІэ. Щэнхабзэмкіэ къудамэм дэ ящІэ къудейтэкъым, атІэ тхылъыщІэхэм ятеухуа тхыгъэхэр щІэх-щІэхыуІэ тридзэрт. Ахэр нэхьыбзэу кьытхуэзытхри а Іуэхур зи ІэщІагъэ цІыхухэрт. Тхакіу эхэм, усакіу эхэм гъэгу махэр жраІэу, я щыщІынагъэхэр ирагъэхьагъэу тхыгъэ зэуэ зи Іэдакъэ кьэщІкІэ Сокьур Мусэрбий, КІурашын БетІал, Шэвлокьуэ Петр, Кьхуэлуфэ Хьэчим, Кьуэдзокьуэ Хьэсэн сымэ абы и лъэныкъэкІэ жьыдзэрэ кьыжьуэр. Статьяхэр кьытхуахь кьудейтэкъым - газетым кьытехуа тхыгъэхэр кьаэзрыщыхьуар жаІэу редакцэм кьэпсалъэ хэрт, ахэр зи Іэдакъэщэкіэхэм яхуэзэхэрти, псалъэмакъ щхьэпэ драгъэкІуэкІыр.

Ди къудамэр щэнхабзэм и хасэм хуэдэт, абы и джэлэт, щІыкьысІэм нэгъуэщІ щхьэусыгьуи иІэщ. Ди пэш щыкІыр цІыхуэ кІуапІэт: тхакіуэхэр, усакіуэхэр, ежьжагьэщхьэхэр, артистхэр, щэнхабзэм и лэжьакІуэ нэгъуэщІхэр кьытхуемыблагъэу махуэ щІагъуэ дэкІыртэкъым. Дэтхэнэми кьалэн зыхуищІыжа хуэдэт и ехьулІэныгъэхэмкІэ, игу зэрыгъуми кьыщІэту кьэхуэн. Псом хуэмыдэу сигу кьинэжащ Кьэхъуи нэс кьинкІыуРэ кьытхуэхьащІэу щыта **ХьэхъупащІэ Амырхан.** Си фІэщ ахуркъым Налшык кьыдыхьауэ ар ди деж кьыщемылэгъа кьэхъуауэ. Зи ныбжькІэ мыщІэлэжи тхьэмадэр екІуу зэщІэупсауэ, адыгэ фащэр и пкъым щІызу, и бгъэм ор ден льапІэр хэльрэ пыІэ хьурейр щхьэрыгъуеу щыкІыхьэр т, тІэкІу зигъэпсэхурти, ятІонэрт хьащхьэрыкІыр. Хэлаугъэу Іуэху гъэр къытекІухьауэ сщІэжьркъым, ау я сыт хуэдизу хьыбар, уэрэд къыгъхуІуэтэжат абы! АрщхьэкІэ, бетэмал, тІтхатэкъым. Дигуи тхуиубыдакъым. Апхуэдэу кІуэдащ Амырхан и «фыщ» пхъуантэм щыщ Іэджи.

Іуэху тельыджэ мащІэ фыщІигъэдэІуакъым тхакіуэ, еджагъэшхуэ, цІыху телыджэу дунейм тета **Елмэс Іэуэдин.** ГъащІэм и Іэнатіэ іуэри щыІэ кьыщІэкІынтэкъым абы зыхимыщІыкІ, Іэуэдин пщэдджыжьым кьыщІыхьаІэ, щэджагьуэ хьуху лажьэ дгІэтэкъым, щэджагьуэм кьэкІуамэ, пщыхьэщхьэ пщІондэ дыщысынут дедаІуэу. Ёзыр удихьэхыу дахэу, купщафІэуэт зэрыпсалъэр. ЕлмэсыМ дымыщІэ куэдым дыщІыпсэдзэІуэ тхыдэм, щІэныгъэм, щэнхабзэм, политикэм теухуауэ. Абы жиІауэ щытахэм ящыщу мыри сигу кьинащ.

... Махуэ з гуэрым Іэуэдин ди хьэщІэт. СщІэжьрыкІэм псалъэмакъыр политикэм щІынэсар. Сытми, нэсри гупсысэ гуэрхэм яБыгъыу заулкІэ щысри и псалъэм пищащ:

- Совет Союзыр хьэбэсабэу льэлъэжьнущ. Апхуэдизу лъэпкъыр щызэгурымІуэж кьэхъунущ.

А зэманым апхуэдэу жьпІэн дэнэ кьэна, уегупсысын кьудейр щІэпхьаджагъэу кьалытэнут. Дэ а псалъэмакъым пытщакъым, иужькІи дытепсэлъыхьажьакъым, Іэуэдин революционерщ, Іэджи жеІэ жоуэ дегупсыса мІхьумэ. ЖиІари ди фІэщ хьуакъым.

Ауэ кьэралыр зэбгрыпсэлъыжьа нэужь, Іэуэдин и псалъэхэр куэдрэ сигу кьэкІыжащ.

Къудамэм хабзэ, нэмыс щІэлъу, щхьэ ж хуэзэфІэкІ кьимыгъанэу дызэздзэлэжьащ. Ар зи фІыщІэр Мухьэмэдт, Редакцэм кьудрэ щызыпхагъэуІукІ щыІэт: абыхэм я Іуэху щІыдзкІыр щІэныгъэ зиІэ щІалэгъуалэр Мухьэмэд деж яГьакІуэри аращ, жаІэу. Ари хьлъагъэщ, ауэ нэхьыщхьэратэкъым: Мухьэмэд щІалэгъуалэм ящІэжьрэт редакцэм кьэкІуэным и пэкІи. Ауэ абы щІэблэр пэжыгъэ кьудейрэкъым зыхуиущийр, атІэ, зэрыжьсІащи, псэукІэм, дуней тетыкІэм, цІыху хэтыкІэм, унагъуэ Іуэхуэхэр зэрызэкІэльыгъэкІуэн ху1ейэми я дерс Мухьэмэд кьыдзитырт.

Сыт апхуэдизу кьызэзыгъэІэр? Мухьэмэд зыздэлэжьа щалэхэм кьаХэкІакьым гъащІэ гуэргум тещхьэрыуКІа, унагъуэ тэмэм зымыщІа, зыпэрыт Іэнатіэм хьарзынэу емыхъуІа.

Щэнхабзэмкіэ къудамэр редакцэм и къудамэ нэхъ льэщх эм ящыщт. Абы щылажьэхэри щэныгъэфІ зиІэ ткъыІэ, усакіуэ щалэгъуалэти, я бзэр нэхъ жант, кьабзэт, «газетыбзэ» жьыуаІэм кьыщхьащыкІыу . Зэман зэмылІэжьыгъуэхэм къудамэм я зэфІэкІ щагъэлэгъуащ **Елгъэр Кашиф, Къэрмокьуэ Хьэмид, КІэщт Мухьэ, Кьагьырмэз Борис, Брай Адэлбий, Хьэх Сэфарбий, Уэрэзей Афлик, Мыкту жь Анатолэ, Хьэту Петр** сымэ. Адыгэ журналистикэ м и мызакъуэу

НАКЪЫГЪЭМ и 1-м

♦1929 гъэм Джылахьстэней псыщIэгъэльэдапIэр яутIыщащ.

♦1923 гъэм къалъхуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Правительствэм и Iэтащхьэу 1969 - 1984 гъэхэм щыта, къэрал лэжьакIуэ, Хэку зауэшхэм жыджэру хэта **Къущхьэ Кьыщыкъуэ Сэхьид** и къуэр. 1998 гъэм дунеим ехьажащ.

♦И ныбжьыр илъэс 75-рэ ирокIу Къэбэрдей-Балъкъэр телевидиенэм и режиссер, КъБР-м щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ **Урыс Мухьэзир**.

♦Пытхэмрэ лэ жыгъэмрэ я махуэшхуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 2-м

♦1920 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым япэ щэбэт щIыхьжу (субботник) щекIуэкIащ.

♦1934 гъэм Налшык Пионерхэм я унэ къыщызIуахащ.

♦1945 гъэм СССР-м и Дзэ Пльыжьым Берлин къыщтащ.

♦Илъэс 280-рэ ирокIу урыс пащтыхь гущIэ **Екатеринэ ЕтIуанэр** къызэралъхурэ. 1796 гъэм дунеим ехьажащ.

♦1922 гъэм къалъхуащ филологие щIэныгъэхэм я доктор, КъБКъУм и профессор, Къэбэрдей-Балъкъэрым щIэныгъэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ **Урыс Хьэталий**. 2004 гъэм дунеим ехьажащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 3-р

♦Печатым и хунтыныгъэхэм я дунейпсо махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 4-м

♦1924 гъэм Налшык республикэ мыхьэнэ зиIэ курорт хьуащ.

♦1807 гъэм къалъхуащ адыгэ узэщIакIуэ, «Шэрджэсыбзэм и букварыр» зэхэзыльхьа **Бырсей Умар**. 1894 гъэм дунеим ехьажащ.

♦1969 гъэм Налшык газ къашъу щIадзащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 5-м

♦1836 гъэм дунеими Европэми щыяпэ дыдэу Бельгием гъущI гъуэгу щаухущ.

♦Илъэс 60 ирокIу (1949) Европэ Советым и Уставым Лондон кьалэм Iэ зэрыщытрадзэрэ.

♦Европэм и махуэщ

♦И ныбжьыр илъэс 70 ирокIу философие щIэныгъэхэм я доктор, КъШКъУм и профессор**Нэхущ Владимир**.

♦1943 гъэм къалъхуащ усакIуэ, Урысей Федерацэм щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым щIыхь зиIэ и егъэджакIуэ **Къалмыкъ Кларэ** къыщалъхуа махуэщ.

НАКЪЫГЪЭМ и 6-м

♦1875 гъэм къалъхуащ адыгэ тхыдэтх, узэщIакIуэ **Долэт-Джэрий СулътIан**. 1918 гъэм дунеим ехьажащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 7-м

♦1895 гъэм урыс инженер **Попов Александр** япэ радиоприемник къигупсысащ.

♦1927 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и радиом и япэ нэтынхэм щIидзащ.

♦1936 гъэм къалъхуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щIыхь зиIэ и агроном **Къэдэгъэ Владимир**.

♦Радиом, связым и IэнатIэ псоми я лэжьакIуэхэм я махуэщ

♦1985 гъэм Налшык Хэку зауэшхуэ орденым и езанэ нагъыщIэр къыхуагъэфащащ.

♦1990 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и «Адыгэ Хасэ» жылагъуэ зэгухьэныгъэр зэхищагъэпэщащ.

♦Филологие щIэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор **Балэ Ирин**э къыщалъхуа махуэщ.

♦И ныбжьыр илъэс 55-рэ ирокIу Къэбэрдей-Балъкъэрым щIыхь зиIэ и журналист, КъБР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат, Урысей Федерацэм и ТхакIуэхэм я зэгухьэныгъэм хэт **Къудей Владимир*.**

НАКЪЫГЪЭМ и 8-м

♦1945 гъэм фашист Германием псалъэмакъыншэу зыжьаIэзэритымкIэ актым Iэщ щIадзащ.

♦Жор Пльыжьымрэ Мазэ ныкъуэр щхъуантIэмрэ я дунейпсо махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 9-м

♦ТекIуэныгъэм и махуэщ.

♦1945 гъэм ягъэуващ «1941 - 1945 гъэхэм екIуэкIа Хэку зауэшхуэм Германием дызэрыщытекIуам папщIэ» медаль.

♦1945 гъэм СССР-м и Дзэ Пльыжьым Чехословакием и щIыхьэр Прагэ хуит кьыщIыжащ.

♦1931 гъэм къалъхуащ Социалист Лэжьыгъэм и ЛIыхъужь **Пэнагу Азэмэт-джэрий**. 1990 гъэм дунеим ехьажащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 10-м

♦1916 гъэм къалъхуащ Совет Союзым и ЛIыхъужь **Къуэныкъуей Назир**. 1975 гъэм дунеим ехьажащ.

♦УсакIуэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ махуэщ.

♦УсакIуэ **Къуныжь Хьэнщэт** къыщалъхуа махуэщ.

НАКЪЫГЪЭМ и 11-м

♦Илъэс 70 и пэкIэ (1939) Японие Монголием теуащ.

♦Илъэс 75-рэ и пэкIэ (1934) Къэбэрдей-Балъкъэрым промышленностымкIэ и управленэ кьыхэзрагъэпэщащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 12-м

♦1917 гъэм къалъхуащ Абхъазым и щIыхьэ тхакIуэ, Социалист Лэжьыгъэм и ЛIыхъужь **Шинкубэ Бэгърат*.** 2002 гъэм дунеим ехьажащ.

♦Илъэс 55-рэ и пэкIэ (1954) Налшык политехникэ техникум кьыщыдзэIуахащ.

♦Мединиэ шыпхъухэм (сестрахэм) я дунейпсо махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 13-м

♦1913 гъэм ДзэпыкIуэ мэкъумэшыщIэхэм зыкъыдэтащ.

♦УсакIуэ, драматург, «Горянка» газетым и редактор нэхъыщхьэ **Кьаныкъуэ Заринэ** къыщалъхуа махуэщ.

НАКЪЫГЪЭМ и 14-м

♦1692 гъэм япэ урыс дзэ кхъухьыр псым трагьэхьащ.

♦1955 гъэм Варшавэ Зэгурыlуэныгъэм и организацэр кьызэрагъэпэщащ.

♦1937 гъэм къалъхуащ экономикэ щIэныгъэхэм я доктор, профессор, Урысей Федерацэм щIэныгъэхэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, къэрал, профсоюз, жылагьуэ лэжьакIуэ **Тау Пщыкъан**.

♦Композитор, музыковед **Блай Тамарэ** къыщалъхуа махуэщ. 1990 гъэм дунеим ехьажащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 15-м

♦1935 гъэм Москва и метром япэ мафIэгур ирикIуащ.

♦1942 гъэм 115-нэ Къэбэрдей-Балъкъэр гъэпсыкIуэ дивизэр зауэм Iухьащ.

♦Илъэс 90 ирокIу Къэбэрдей-Балъкъэрым гъэздэжьмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, драматург щIэрыIуэ **Акъсырэ Залымхан**кьызэралъхурэ. 1991 гъэм дунеим ехьажащ.

♦1942 гъэм къалъхуащ техникэ щIэныгъэхэм я доктор, РАЕН-им ЩIДА-ми я академик, РАН-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIэныгъэ центрым и тхьэмадэ **Иуан Петр*.**

♦Унагъэм и дунейпсо махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 16-м

♦1954 гъэм Украин тхакIуэ Вовчок Маркэ и фэеплъ Налшык кьыщызIуахащ.

♦1808 гъэм къалъхуащ адыгэ тхыдэтх, этнографэ, тхакIуэ **Хъан-Джэрий СулътIан** 1842 гъэм дунеим ехьажащ.

♦Къэбэрдей-Балъкъэрым щIыхь зиIэ и артистэ **Щхьэгъэпсэу Таужан** кьыщалъхуа махуэщ. 1987 гъэм дунеим ехьажащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 17-м

♦1944 гъэм Кырым АССР-р щIымыIэж ящIащ. Кырым тэтэр мин 200-м нэс щалъхуа щIыналъэм ирашащ.

♦Урысей Федерацэм и цIыхьэ артисткэ **ДышэкIЕлнэ** кьыщалъхуа махуэщ. 2004 гъэм дунеим ехьажащ.

♦Электросвязым и дунейпсо махуэщ.

НАКЪЫГЪЭМ и 18-м

♦1925 гъэм Адыгэ Республикэм и лъэпкъ музейр кьызэIуахащ.

♦1932 гъэм къалъхуащ физико-математикэ щIэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор, Урысей Федерацэм Къэбэрдей-Балъкъэрми щIэныгъэхэмкIэ щIыхь зиIэ я лэжьакIуэ **Хьэнчэн Хьэзрэталий**.

♦И ныбжьыр илъэс 60 ирокIу мэкъумэш щIэныгъэхэм я доктор, профессор, Къэбэрдей-Балъкъэрым щIыхь зиIэ и агроном **Хьэщlэл Руслан.**

♦Музейхэм я дунейпсо махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 19-м

♦1943 гъэм СССР-м и ГКО-м Бахьсэн ГЭС-р зэфIэгъэувэжыным теухуа унафэ кьыщтащ.

♦1985 гъэм Налшык кьыщызIуахащ Сабий творчествэмкIэ унэ.

♦1991 гъэм Налшык кьыщызIуахащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Конгресс. Абы и япэ тхьэмадэу хахащ **Къалмыкъ Юрэ Хьэмзэт** и къуэр.

НАКЪЫГЪЭМ и 20-м

♦1939 гъэм ягъэуващ «КъБР-м и цIыхьэ артист», «КъБР-м гъуазджэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ», «КъБР-м щIыхь зиIэ и егъэджакIуэ» цIэ лъапIэр.

♦1927 гъэм къалъхуащ тхыдэ щIэныгъэхэм я доктор, профессор, Урысей Федерацэм щIэныгъэхэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ **Гуту Рашад**. 2002 гъэм дунеим ехьажащ.

♦1938 гъэм къалъхуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, тхакIуэ щIэрыIуэ **Хьэх Сэфарбий**.

НАКЪЫГЪЭМ и 21-м

♦Илъэси 145-рэ ирокIу (1864) илъэси 101-кIэ екIуэкIа Урыс-Кавказ зауэр зэриухрэ.

♦1994 гъэм ягъэуващ Урыс-Кавказ зауэм хэкIуадэхэм я фэеплъ махуэр.

♦2004 гъэм Налшык Урыс-Кавказ зауэм хэкIуадэхэм я фэеплъыр кьыщызIуахащ.

♦Урыс-Кавказ зауэм хэкIуэдахэм я фэеплъ махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 24-м

♦1905 гъэм къалъхуащ Нобель, Ленин саугъэтхэм, СССР-м и Къэрал саугъэтхэм я лауреат, Социалист Лэжьыгъэм ТIунейрэ и ЛIыхъужь, тхакIуэ **Шолохов Михаил*.** 1984 гъэм дунеим ехьажащ.

♦Славян тхыбзэмрэ щэнхабзэмрэ я махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 25-м

♦1950 гъэм къалъхуащ Урысей Федерацэм щIыхь зиIэ и артист, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Парламентым и Унафэщым и къуэдзэ **Бозин Натбий*.**

♦Урысей Федерацэм и школхэм нужь дыдэ узэджьынэр кьыщоуэ.

НАКЪЫГЪЭМ и 26-м

♦1995 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академиер кьызэIуахащ.

НАКЪЫГЪЭМ и 27-м

♦1703 гъэм Санкт-Петербург ухуэн щIадзащ.

♦1795 гъэм Урысейм и Публичнэ библиотекэр кьызэIуахащ.

♦Библиотекэм и лэжьакIуэм и махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 28-м

♦1923 гъэм Адыгей автономэ областым и профсоюзхэр кьызэрагъэпэщащ.

♦1928 гъэм Мейкъуапэ кьыщызэIуахащ Адыгеймэ и тхыльъ тедзапIэр.

♦1931 гъэм къалъхуащ Адыгэ Республикэм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым я цIыхьэ тхакIуэ, СССР-мэ Урысей Федерацэми я Къэрал саугъэтхэм я лауреат, Адыгэ Республикэм и цIэкIэ щIыэ саугъэтым и лауреат, Адыгэ Республикэм и Гимныр зытха **Мэшбащэ Исхьэкъ.**

♦1930 гъэм къалъхуащ киноактер, Къэбэрдей-Балъкъэрым и цIыхьэ артист, КъБР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат **Молей Барэсбий**

♦Гъунапкъхъуэмэ и махуэщ

НАКЪЫГЪЭМ и 29-м

♦Литературовед, критик цIэрыIуэ, филологие щIэныгъэхэм я доктор, профессор, ЩIДА-м и вице-президент, Къэрэшей-Шэрджэсым и ТхакIуэхэм я союзым и гущIэ **Хьчыжь Лейла** илъэс 80 ирокIу.

♦Шэрджэс еджагъэшхэр, усакIуэ **Абыдокъуэ Маринэ** кьыщалъхуа махуэщ.

НАКЪЫГЪЭМ и 30-м

♦1952 гъэм къалъхуащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и цIыхьэ артист, пшынауэ Iэзэ **Сэхъу Хьэсэн**

МЫ ГЪЭМ:

♦Илъэси 105-рэ и пэкIэ (1904) Екатеринодар (Краснодар) кьалэм кьыщызэрагъэпэщащ Шэрджэс псапащIэ зэгухьэныгъэр.

♦Илъэс 85-рэ и пэкIэ (1924) Къэбэрдей-Балъкъэрым япэ трактор рэхр кьихьащ.

Зыгъэхьзырар
УЭРЫШ Нурхьэлийщ.

● Махуэгъэпс

ДызыхуэкIуэ мазэм

Емкъуж Мухьэмэд и тхылъым топсэлъыхь

Мэлбахьуэ Тимборэ и цIэр зэрихьэу Налшык дэт Лъэпкъ библиотекэм ящыщ Лъэтеуэ зыхуащIыр тхакIуэ Емкъуж Мухьэмэд Москва кьыщыдигъэкIа «Ночь Кадар, или Который справа» тхылъыр, IуэхущапIэм и пэщым щыщIыну романыщIэм къджахэр, абы ехьэлIауэ жаIэнухэр зыфIэгъэщIэгъэнхэр.

● Пшыхьхэр

ТхакIуэЕмкъуж Мухьэмэд

ТХЫЛЪЫМихуащ романитI: «Ночь Кадар, или Который справа» жаIуэрэ Iуэрыгъэ 1994 гъэм «Эльбрус» тхылъ тедзапIэм кьыщыдэкIа «Всемирный потоп» зыфIищамрэ. Езы Емкъужым зэрыжкIамкIэ, япэ романым арэзы кьызэримыщIарщ, Iуэхугъуэ гуэркъэ нэжаIыса мыхъуауэ мыхьэнэ кьыхэнлыытащ ар етIуанэм ящь изыгъэхьар.

ЗэIущIэр кьызэIуихащ Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и художественнэ унафэщI, УФ-м и щIыхь зиIэ и артист ШыбзыкIуэ Басир. Ар анэм хуэгъэзауэ тхылъым ихуа Iыхьэм кьеджа ящь, кьыхигъащащ КъБР-м щэнхабзэмкIэ и министр Фырэ Русланрэ езымрэ «Всемирный потоп» романыр зытхар кьалъыхуауэ зэрыщыта Басир. Ар анэм щагъэльэгъуэну спектакль кьытращIыкIыну зэрагугъар.

- Ди жагъуэ зэрыхьунщи, ар кьыдэхъулIакъым, ауэ ди театрым папщIэ Мухьэмэд лэжьыгъэкIэ сыщогугъ, - жиIащ Басир.

- Нобэрей зэIущIэр кьызэгъэпэщыным сэ сытригъэгушхуащ сызэрылитературым, Емкъуж Мухьэмэд сызэрималъхьэр зыщIэхэм дызэхуэсу абы и лэжьыгъэм дытепсэлъыхьыну лъэIукIэ зэрызыкъысхуагъэззам, - кьыхигъащащ филологие щIэныгъэхэм я доктор, профессор Щоджэнцыкъу Нинэ. - Сэ срогумэщI мытхэну зыхуэзэфIэмыкIэм я Iэдакъэщ IэкIэр гулъытэращIэу куэдрэ кьызэрынэм, абы теухуа псалъэ гуапи критикиу дунеим кьызэрытемыхьэм. Литературэ институтым кьэзыхуэрпсыхь щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ, - щыгъуэзэ дещI къэхъундэс Албот Сэрэбий. - Зыхуэтхьынур дымышIэу абы тет тхыпхъэщIыпхъэхэр зэпытплъыхьащ, нэщIэпкIэ хьэпщхупщми едгъэщхьащ.

Зи щхьэфэр апхуэдизу дахэм и кум ильри Сэрэбий зригъэщIащ. Хуэсакъыпэрэ мывэр зэтриудэ иужькIэ, кьыщIэщар нэхъ тельыджэщщ. Иджы ар хэти иригъэлIагъуну и гуапэщикIи псоми яфIэгъэщIэгъуэнщ.

- Зымахуэ, сыдэмысу, пщIантIэр зэщIыдокъуэ жари, си мывэр лъэныкъуэ ирагъэзащ, - пещэ абы. - Ар къэзгъуэтыжьыхуэ кьэзбэмIар сыт?! Сытми, зыщIыпIэ дэж къудэзэжауэ кьэсщтэжащ, гъэтIыпIыпIэ щхьэхуи хуэсщIащ.

Пшыхьым кьрихьэлIащ тхакIуэ, егъэджакIуэ, артист, щэнхабзэм и лэжьакIуэ Емкъуж Мухьэмэд.
Сурэтхэр **ТОЛГУРОВ Камал** *трихащ.*

● Телъыджэ

Къэхъун къыщагъуэта мывэр

Дыкъэзыухъурехь дыдэм хьэлэмэт куэд ущрохьэлIэ, ахэр зыхуэпхьынри умыщIэу Апхуэдэщ иджыблагъэ Къэхъун къуажэм дызыщрихьэлIари.

- ДЫУЭРШЭРУ лIы гуп уэрамым дытету, си кьэрэ ящIэ. Анорбий и пащьхьэм илъ мывэр лъапэкIэ зэригъэдзэкIри, игъэщIагъуэу кьИуIащ, «ФепIыыт!» жиIуэну, - щыгъуэзэ дещI къэхъундэс Албот Сэрэбий. - Зыхуэтхьынур дымышIэу абы тет тхыпхъэщIыпхъэхэр зэпытплъыхьащ, нэщIэпкIэ хьэпщхупщми едгъэщхьащ.

Зи щхьэфэр апхуэдизу дахэм и кум ильри Сэрэбий зригъэщIащ. Хуэсакъыпэрэ мывэр зэтриудэ иужькIэ, кьыщIэщар нэхъ тельыджэщщ. Иджы ар хэти иригъэлIагъуну и гуапэщикIи псоми яфIэгъэщIэгъуэнщ.

- Зымахуэ, сыдэмысу, пщIантIэр зэщIыдокъуэ жари, си мывэр лъэныкъуэ ирагъэзащ, - пещэ абы. - Ар къэзгъуэтыжьыхуэ кьэзбэмIар сыт?! Сытми, зыщIыпIэ дэж къудэзэжауэ кьэсщтэжащ, гъэтIыпIыпIэ щхьэхуи хуэсщIащ.

Албот Сэрэбий и мывэ телъыджэр, дауи, кьызэрыгуэкIкъым. Хуэгъэфащэгъуейщ абы и тхыпхъэщIыпхъэхэр кьызыхэкIар. Сыту пIэрэт абы теухуауэ щIэныгъэлIхэм жаIэнур?

Тхыгъэри сурэтхэри **ЖЫЛАСЭ Заур** *ещIэ.*

● УВД-м къет

Фуса Луизэ и хьилэшы гупыр

Налшык къалэ УВД-м экономикэ щIэпхъаджагъэхэм ебэныныкIэ и къудамэм къепщытэ Фуса Луизэ зи унафэщI. Налшык къалэ Пушкиным и цIэкIэ щыIэ уэрамым тет 104-нэ унэм и 5-нэ фэтэрым щыIэ «ДИГЕСТА» ООО агентствэр. ПсэупIэ кьащэхуэн папщIэ ипотекэ кредит къеIыхьыным теухуауэ узыхуеину тхылъхэр тхъэхьэзырыным, псэупIэр кьыхьхьыным, зэращэ-кьызэращэжу зэгурыIуэныгъэр кьызэгъэпэщыным, зыщэм сакъылэт етыным ехьэлIа дэтэл Iуэхутхьэбзэхэр яхуэзэфIитхъэкIыну кьигъэгугъуэр, Фуса Л.В. гъэпцIагъэкIэ цIыхухэм ахьщэ кьаIэщIигъэкIырт «ДИГЕСТА» ООО агентствэм и лей зытехьахэм дыныбольэуIу УВД-м и ОБЭП-м и зыхэвгъэзэну: Налшык къалэ, Нэгуэмэм и цIэр зезыхьэ уэрам, 47-нэ унэ, 8,9-нэ пэщ, телефонхэр - 49-42-60, 49-44-16; апхуэдэуи УВД-м и пльыр частым: Налшык къалэ, Байсултановым и цIэкIэ щыIэ уэрам, 11-а, телефонхэр - 49-46-02, 77-05-74.

Псоми ягу къегъэкIыж

Нэхъапэм зэи милицэм къыпщIэмыхуа, илъэс 25-27-рэ зи ныбжь щыхъухьуиблыр фадэ зэдефэри, зэщыхьжащ. Иужьым ахэр кьаурым хуеклIуащ, травматическэ Iэнэри кьагъэсэбэну.

ХАБЗЭР кьызэпызыудахэр псынщIэу яубыдри, УВД-м ящащ. Зэпщэфыдахэм дыдэхэр зыгъэуэтахэр республикэ сымаджэщым ягъэтрэуэлъащ. Уголовнэ Iуэху кьаIэтащ.

Налшык къалэ щыIэ УВД-м и унафэщIхэм фыщIэ ирагъэкI къэхъуам теуха хьыбарыр милицэм яIэрызыгъэхьа, щIалэхэр щызэщыхьа щIыпIэм щыпсэуэхэм. Апхуэдэуи псоми ягу къегъэкIыж жыпаIуэ хабзэр къызэпызыуд ирихьэлIэмэ, икIэщIыпкIэ милицэм зыхуэгъэзэн зэрыхуейр.

Къэрал кIуэцI Iуэхухэмкl э министерствэу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущапlэм и лэжьакIуэ.

Нэхъыфlхэр ягьэпажэ

● Зэпеуэ

КъБР-м и Парламентыр щыхах мафхуэм, гъатхэпэм и 1-м, ирихьэлIэу Налшык щекIуэкIащ щIалэгъуалэ, ныбжьыщIэ зэпеуэ куэд. Ахэр псори хуэунэтIауэ щытащ хэхьыныгъэм пыщIа лабзэхэм щIэблэр щыгъуазэ щIыным, абыхэм жылагъуэм дежи яIэ ныхьэнэр ныбжьыщIэхэм кьагурыгъэIуэным.

ЗЭХЬЭЗЭХЭМ хэт щащ ехьалэ щколхэм щIэсхэри республикэм и ефкапIэ нэхьыщхьэхэм я студентхэри. Ахэр зэпеуэ схэхыныгъэм зэ теухуа плакат, щыхуэхэщIэ участкэхэм зэрыгурыIуэныгъэ тхылъ цIыкIуэхэр щIынымкIэ, сурэт техынымкIэ. Iуэху щхьэпэр кьызэрагъэпэщауэ щыт ащ Налшык къалэ администрацэм щIалэгъуалэ Iуэхухэмкlэ и кьудамэм и лэжьакIуэ Бахтиаровэ Евгение, къалэ щIынальэ-хэхаIуэ комиссэм и унафэщI Щомахуэ Феликс, нэгъуэщIхэми.

Зэхьэзэхуэм кьрикIуаэкр абыхэм иджыблагъэ къапщытэжащ икIи абы щытекIуахэр щIыхь тхылъымрэ саугъэт лъапIэхэмкIэ ягъэпэжащ. Апхуэдэ гулъытэ ягъуэтащ кьалэ щколхэм я еджакIуэхэу Попандопулэ Александр, Маркинэ Викториие, Юсуповэ Налжан, Плакат Iыхьэ Аэрэгэ (КъБКъУ-м и политехникэ колледж) Образцовэ Снежаннэрэ (Налшык дэт курыт щкол №21). Сурэт техынымкIэ пашэ хъуащ КъБКъУ-м и студент Къэрмокъуэ Мухьэмэд.

Нэхьыфlу кьалыытащ плакатэмрэ сурэтхэмрэ махуэгъэпсэ щIыкIуэхэм я зы лъныкъуэм тетыныщ. Ахэр щагъэшынущ кьыкIэльыкIуэ зэхьныгъэхэм, щIалэгъуалэ, ныбжьыщIэ зэхьхьэ зэхуэмыдэхэм.

КУБ АДИЕВЭ Нуржан,
Налшык къалэ администрацэм и пресс-Iуэхущапlэм и лэжьакIуэ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФЫЦIЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

Жылаэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Жьэкlэмыхъу Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и цIэкIэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыкъ Мадинэ**(жэуап зыхь секретарь), **Гъущlо Зариф, Кьардэн Маритэ, Ныбжьэ Танэ, Хьэжыкъарэ Алик.**

ДИ ХЭЩIАПЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Ленины и цIкIэ щыIэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщIанэ къытхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагьуэмрэ лъэныкъ Iуэхухэмкlэ - 42-22-86; кьуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ - 47-22-63, 42-57-59; щэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхьэмэ Iуэхущапlэхэм я дэлэжьэныгъэм - 42-60-53; хъыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ письмохэмкIэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 42-63-64, 47-32-15; зэдзэкIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущапlэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддэр тхыгъэхэм кьыщыхьа бжьыгъэхэм, кьыщаIэта Iуэхуэгъуэхэм я пэжагъымкIэ ахэр зытехьэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху епльыкIэр зэтехуэ зэпыту щыткъым.

Газетыр Iэ тезыдзэхэм яхуэхьынырэ и пщэ дэлъыр КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщIэныгъэхэмкIэ и управленэм.

Тел.: 42-06-51, 42-19-59.

Газетыр щIыпкIэ жэуап ех КъБР-м и "Роспечать" АО-м.

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м №Ц-00065-м щIэту аухащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ ящ ящ ящ.

КъБР-м Щрихабзэмрэ хъыбарегъащIэ ІнатIэхэмкIэ и министерствэм 1905 гъэм щыIа Революцэм и цIэр зезыхь и полиграфкомбинат, Налшык къ., Ленины и цIэкIэ щыIэ уэрам, 33, телефоныр 42-35-75.

Мы къыдэкIыгъуэм елэжьахущ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Къаншокъуэ Эллэ, редактор Жылаэ Замир, корректорхэр Цей Заирэ *(3,4-нэ пп.),* Табыщ Динарэ *(1,2-нэ пп.),* корректорхэм я дэЗныкъэгъуэ Фыщаг Заирэ. *Компьютеркlэ газетым и тепльэр ящIащ:* Дол Маринэ, Ныр Саидэ, *сурэтыщI* Бицу Жанэ.

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и компьютер Iнатlэм щагъэхьэзырац.

Газетым Iэ тедзэ хуэдиз сыхьэт 20.00-м. Щытрадзар сыхьэт 20.00-рэ.

Индексыр 51531♦Тираж 10.125♦Заказ №1252